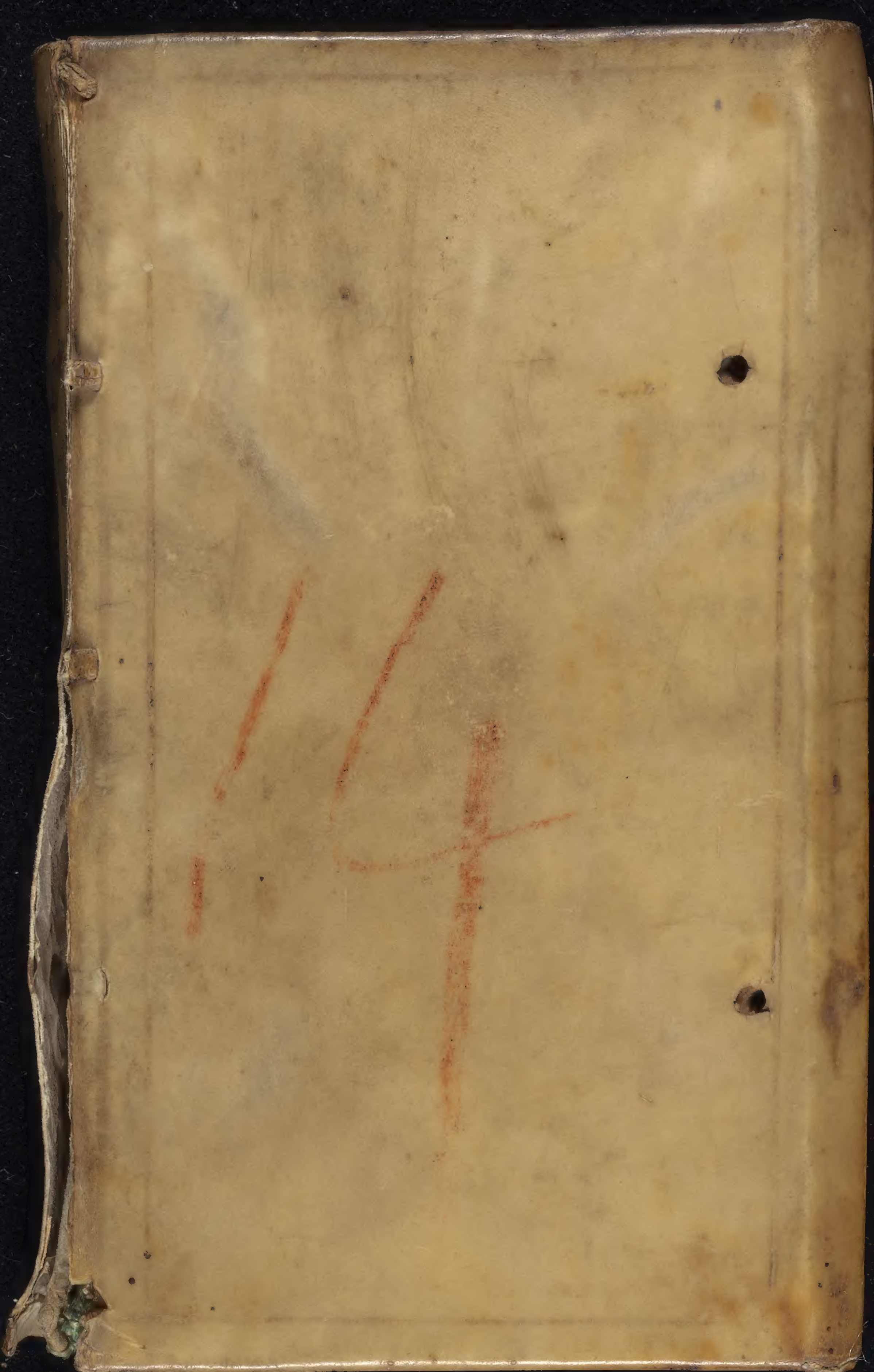

mit XXV K

2.

FLAMMVLÆ AMORIS S. P. AVGVSTINI

Versibus & Iconibus XXV.

Exornatæ.

In memoriam
Æ.V.T.

FLAMMVLÆ AMORIS S. P. AVGVSTINI

Versibus et Iconibus
Exornatæ.

Auctore
F. MICHAELE HOYERO
Ordinis Eremit.
S. Augustini

ANTVERPIÆ,
Apud Henricum Aertssens
Anno M.DC.XXIX.

Superiorum permissu.

1850, Dec. 27.

Gift of

Edward Tuckerman, Esq.

of Cambridge.

NOBILIBVS,

Ampliſſimis , ac Reuerendis

DOMINIS

D. FRANCISCO

vander

EYCKEN

Sacellano Oratorij Sereniſſimæ Principis ISABELLÆ,

&

DECANO Eccleſiæ Cathedralis S. MARTINI, in vrbe inclytâ IPRENSI,

Cæteriſque DD. eiuſdem Eccleſiæ CANONICIS.

REfert Plutarchus, VIRI AMPLISSIMI, Sappho Leſbiam illam Muſam, tot veneres in ſuis poëmatis & carminibus

 ſpi-

ſpirare, tot in legentium animis lenocinia, & prurientis petulantiæ faculas excitare, vt affirmare non vereatur eam, dum vitam coleret, arſiſſe interius,

Quantum neque atro delibutus
Hercules
Neſſi cruore, nec Sicanâ feruida
Furens in Ætnâ flamma.

Quod ille acri vir ingenio in mollibus intemperantis huius puellæ illecebris, & amoribus agnouit, longè potiori iure id ipſum in alio ardoris genere de S. P. AVGVSTINO dicendum; eum videlicet ita eorũ qui monumentis à ſe editis vacant animos, & mentes caſtis flammu-

lis

lis corripere, vt meritò fateri liceat, quod cœleſtis in ipſius ſtomacho æſtuauerit flamma,

Vt rapidus clauſis fornacibus ignis.

Argumento ſint, ne quidquam affingere videar, *Meditationes*, *Soliloquia*, & id genus alia, " vbi turture caſtiores gemitus, & ardentis animæ erga ſuum dilectum frequentia deſideria, vltra omnes ſub Veneris regno vapulantium delicias legimus, & admiramur. Quod Ordinis noſtri lumen & ornamentum ſingulare B. THOMAS A VILLANOVA Inuictiſſimi Caroli V. Eccleſiaſtes, & Valentinus Archiepiſcopus optimè teſtatur,

dum S. Patrem debitis in cælum laudibus efferens, ait, *Verè sub labiis eius sermo ignitus, fauo dulcior, lacte suauior, balsamo pretiosior mirâ copiâ distillat*. Et paullò antè, *Quænam, obsecro, mater paruulo vteri sui filiolo, quem gremio fouet, tam tenerè loquitur, ita verbis applaudit, oculis arridet, gestibus exhilaratur, vt Deo suo, Redemptori suo, IESV suo AVGVSTINVS?* Mox tanti Doctoris, & Patris sui encomia egregiè concludit dicens, *AVGVSTINVS quasi ignis, & verbum eius quasi facula ardebat. Eccles. 48.* Ex cuius libellis hoc ego quasi florilegiũ celeri manu excerpsi, quod ad aram Nominis Vestri appen-

appendere, & conſecrare auſus ſum; qui in illo ampliſſimo dignitatis, & officij Eccleſiaſtici gradu, quem Vobis incredibilis Veſtra Virtus, & ſumma Eruditio Dijs, hominibuſq́ue annuentibus meritò detulit, ſimiles è dulci Muſarũ viridario ingenij fœtus Veſtri Nominis amplitudine indignos non ſoletis arbitrari. Atque vtinàm, quemadmodum Vlyſſi Mineruam rugas, caluitiem, deformitatem detraxiſſe Homerus ſapientiæ antiſtes ſolertiſſimo ingenio comminiſcitur, quo formæ dignitas ingraueſcente ætate propè iam exacta, & laborum innumerabili ſerie deperdita refloreſ-

ceret:

ceret : ſic vernaculam, & plebeiam huius opuſculi ſpeciem Veſtri eloquij propè diuinus lepos, & nitor ſolitâ vobis comitate eleuare, & polire dignetur. Interea, VIRI AMPLISSIMI, faxint Superi,

Namque animas ſæpè exaudire minores
Dicuntur,

vt ſemper ad votum fluente fortunâ,

eat lux Veſtra per annos
Iliacos, Pylioſque ſimul;

& poſt exantlatam pro Dei Opt. Max. honore, & auitæ religionis, cuius obſeruantiſſimi eſtis,

eſtis, defenſione, laborum & moleſtiarum iliada, Vos tandem ſupremus ille ſpectator & præmiator aſtris inſerat æternâ laureâ decorandos.

Ita vouet, & precatur
Veſter in Chriſto Seruus

F. MICHAEL HOYERVS
Auguſtinianus.

Bruxellis poſt. Id. Nouemb. 1628.

SS. ac Æuiterni Numinis Inuocatio.

NVtantem nimis, ah! meam Thaliam,
Dùm ſe tollit humo, leuatq; ſurſum,
Aeuiterne Deus, perenne Numen,
Subleua, ô bone, ſoſpitante dextrâ,
Impubemq; tene, & foue libenter.
Te ſpirante ſacræ vigent Camœnæ,
Haud ſpirante rigent; & Hippocrene
Venâ, te ſine, non fluente torpet,
Nec Pimplæa ſuas profundit vndas.
Tuq; ô priue Genî, Vialis Heros,
Theſæâ mihi plus fide probate,
Hic ſi te labor auſpicante prodit,
Sic te pagina proſperante creuit,
Vt crepundiolis procul relictis,
Tandem ſe foribus ferat paternis,
Et foro ambulet in meridiano
Faxis vt benè, proſpereq; vertat.

D. C.

EBrias Gnidio Deas falerno,
Aut plenam ſale pruriente, Cluſê
Hoc à limine ſubmoueto Nympham.
Hoc ſe virgineo ferat roſêto
Aut mollis Dryas, aut petulca Naïs?
Hoc libido ſoluta liliêto?
Ah! procul, procul euirata Muſa,
Et quos parturit hic, & hic Amores,
Et quos Bilbilis, ediditq; Sulmo,
A noſtro procul ite liliêto.
His puro pede ſaltitant virêtis,
Caſti, floriduli, comatuliq;,
Magni delicium ætheris, Puelli.
Quarè ſi ſapitis petulca turba,
Caſto limine ſubmouête paſſum,
Ne vos alite vindicent ſagittâ
Qui puro pede luſitant Puelli.
Nemo impunè Deos laceſſit vnquàm.

R. P. Michaeli Hoyero Magiſtro ſuo.

DEcantent aliȷ tuam Leandre
Flammā, extinguere quam nec ipſe Nereus
Omnibus potuiſſe fertur vndis;
Quantò rectius, ô Poëta dulcis,
Delicatior anſeris medullâ,
Molliorque cuniculi capillo,
AVRELI *tua Barbitos celebrat*
FLAMMAS, *carmine quod vel ipſa ſaxa*
Auritaſque poteſt mouere quercus.
Sed quid Magne tuas volo MICHAEL
Stridenti ſtipulâ ſonare laudes?
Non Muſæ mihi præſto ſunt canenti,
Bruxellas abiêre namque tecum.

ALBERTVS RVBENS
Antuerpienſis.

Ad eundem.

QVi FLAMMVLAS AMORIS,
Tam virgines ſacraſque,
Tam candidas, piaſque,
Quas Attico nitore,
Et Palladis pudico
Plenas ferunt meraco,
Spectat, nec incaleſcit
Vſque intimas medullas,
Et truncus eſt, chalybſq;,
Et marmor eſt, ſilexq;.

IACOBVS PHILIPPVS
à Donghelberge Poëſeos
Auditor in Gym. S. Augustini Bruxellis.

Ad eundem.

HAud ſcio, Muſa, tuos anteſtet an vlla lepôres,
Tam liquidum promis dum, PATER, *ore melos:*
At ſcio quod pauci poterunt ſuperâre Poëtæ,
Materiâ, nuneros, nobiliore tuos.

Aliud.

DVm canis, AVRELI, *tàm terſo carmine* FLAMMAS,
Suauius his vſquam quid queat eſſe modis?

WINANDVS de BERLAYMONT
Rhetor in Colleg. S. Aug.
Bruxel.

R. P. Michaeli Hoyero Magiſtro ſuo.

AVRELIANI *pectoris durum gelu,*
Mentemque rupis inſtar, & triplex iecur,
Quod ſic PARENTIS *anxiæ triſtes aquas*
Deſpexit olim, qui lyrâ & plectro queat
Cantare, dubitant an pares vllos habes.
AVRELIANI *pectoris caſtas faces,*
Et plena cælo corda & affatus pios
Animæ æſtuantis, tam lyrâ molli canis,
Vt iure dicant, quod pares paucos habes.

ANDREAS van KERRENBROECK
Rhetor in Colleg. D. Auguſtini
Bruxel.

Liber Primus.

S. P. Augustinus.

Guil. Collaert excud.

MAGNO PATRI
S, AVGVSTINO
ΑΝΑΘΗΜΑ.
I.

MAGNE PATER, *sacræ decus immortale palæstræ,*
Accipe Melpomenes dona pusilla meæ.
Dona pusilla quidem, pretiū si carmina præstant:
Ingenuæ verùm symbola mentis habe.
Inuidit (quis enim neget?) arida venula fontes;
Et Musa est studijs pænè nouerca meis.
Nec mihi Calliope, nec stirps Latonia sacras
E gemino fudit vertice fontis aquas.
Nunc tamen irrūpo (tanta est audacia) promat
Non odiosa oculis, si mea Musa, tuis.
Irrumpo: & scatebras Vatum subrimor, amicam
Si nullus lympham suggerat arte labor.
O! si (parce PATER *votis puerilibus) ô! si*
Pegasis alueolo diuite vena fluat:
O! si Pimplæo residens in culmine Phœbus,
Nostra Aganippæis ora rigaret aquis,

AVGVSTINE *tuos canerem ſine fine calores:*
Hanc meus ad metam feruidus iret equus.
Seraphicum canerem cytharâ potiore furorem,
Entheaq́; æthereo corda peruſta rogo.
Nunc ægræ Matris lacrymas, nunc lubrica vitæ
(Sed raptim, & propero carmine) fata tuæ;
Turgentes animos, & inexorabile pectus,
Et Labyrinthæo deuia corda dolo.
Quis credat ſobolē vſq; adeò exploſiſſe parētem?
Quis data non ſanis ſibila plena iocis?
Téne, inquam, miſerāde Puer, téne optima Matris
Sic riſiſſe, fides vera ſit, ora tuæ?
Hoc ſoboles tam cara nefas? velabat ocellos
Hæreſis inde furor, temporis inde viror.
Damnabit tamen iſta breui maturior ætas;
Et dabit hæc, pictas murice, ſpina roſas.
Ver hyemem, tenebraſq; Aurora fugabit; & iſtas,
Quæ malè quaſſa gemit cymba, relinquet aquas.

Mihi acclamabatur præ multis coætaneis, & conlectoribus meis.

S. Aug. 1. Conf. c. 17.

Q*Valis ab Eois ſurgens penetralibus, almum*
Puniceo pandit Boſphorus ore diem:

Qua-

Qualis fœta nouo genialis Flora marito,
Florum reginas, parturit alma rosas:
Qualis in aërio cypressus vertice Pindi
Præ reliquis, celsum tollit in astra caput;
Talis eras, ô Magne Pater, vernantibus annis,
Sidoniæ princeps, faxq; , decusq; scholæ:
Viuaci teneros superabas indole mystas,
Vt præit exiguas Cynthia plena faces,
Vt superat viles Erythreïa bacca lapillos,
Vt figuli vincit lamina fulua lutum.
Primus Mnemosynes doctâ certare sub vmbrâ:
Primus obire sacræ plectra canora lyræ.
Si fors Ausonij vellet diuina poëtæ
Carmina, vel Lyrici texere vatis opus:
Ibant tam facili deducta poëmata filo,
Vt geminum meritò vincere posset ebur.
Si rapidæ staret iaculari fulmina linguæ;
Vis Suadæ, reliquis omnibus, horror erat.
Iurabant vacuasse sacram Pimplæida, lauros
A cunis omnes promeruisse suis.
Luxuriem primâ spectans hanc Mater in herbâ,
Nescio quos fructus hæc, ait, herba dabit.
Quos fructus ager hic spondet, vix audeo fari;
Et si fortè velim, vix mihi danda fides.
Nam viror hic, tenero prius etsi pullulet aruo,
Spes tamen ille meas, & mea vota præit.

Sæpè manu paruum prendens, mi mellee, dixit,
A teneris rectas illicò curre vias.
Si cultor primo virgam malè torserit æuo;
Facta arbos, talis postea semper erit.
Implumem quòd alit serpente ciconia natum,
Grandior hic similes appetit ore cibos.
Et quia fert canibus paßim, crucibusq́; relictis
Vulturius pullis pabula cruda suis:
Hinc illi sumptis vbi findunt aëra pennis,
Dilaniantq́; cruces, dilaniantq́; canes.
Sic teneris quidquid benè, vel malè suêuimus annis,
Vix vllum quondam deposuisse scies.
Quarè, Nate, vide ne te malus auferat error;
Et quo plura potes, plura pericla time.
His plærumq́; Parens acuebat pectora dictis;
Aspiciens tantas, anxia, mentis opes.
Prodigium quoties timuit, pauitq́; magister;
Horruit exoriens tota palæstra iubar.
Nec temerè, capiebat enim variabilis ætas
Semina temporibus perniciosa suis.
Grandia libabat studijs elementa futuris:
Sed furialis in hac Pallade pestis erat.
Pestis erat moritura breui; puduisset in istis
Sordibus ætatis ducere fila suæ.

Mihi

MIHI ACCLAMABATVR, PRAE MVLTIS COAETANEIS, ET CONLECTORIBVS MEIS. S. August. 1. Confeß. c. 17.

ACcipe confessiones, & gratiarum actiones DEVS MEVS, de rebus innumerabilibus etiam in silentio. *9. Confess. cap. 8.*

Ego imbecillâ tunc ætate discebam libros eloquentiæ, in quâ eminere cupiebam fine damnabili, & ventoso per gaudia vanitatis humanæ. *3. Confess. c. 4.*

Et quid mihi proderat, quod omnes libros artium, quas liberales vocant, tunc nequissimus malarum cupiditatum seruus, per meipsum legi, & intellexi? *4. Conf. c. 16.*

DEVS, DEVS MEVS, quas miserias expertus sum, vt in hoc sæculo florerem, & excellerem linguosis artibus, ad honorem hominum, & falsas diuitias famulantibus! *1. Confess. c. 9.*

Sine me, DEVS MEVS, dicere aliquid, &

de ingenio meo, munere tuo,in quibus à me deliramẽtis atterebatur, 1. *Confeſſ.c.*17.

Non meliora eligens eram inobediens, ſed amore ludendi, amans in certaminibus ſuperbas victorias, & ſcalpi aures falſis fabellis, quo prurirent ardentius. 1.*Confeſſ.c.*10.

Gratias tibi dulcedo mea, & honor meus, & fiducia mea, DEVS MEVS; gratias tibi de donis tuis. 1. *Confeſſ.c.*20.

Maior eram in ſcholâ Rhetorum, & gaudebam ſuperbè, & tumebam typho. 3. *Confeſſ.c.*3.

Iſta omnia DEI MEI dona ſunt, non mihi ego dedi hæc, & bona ſunt, & hæc omnia ego. Bonus ergo eſt qui fecit me, & ipſe eſt bonum meum, & illi exulto bonis omnibus, quibus etiam puer eram. 1.*Confeſſ.c.*20.

Illi non intuebantur quo referrem, qui me diſcere cogebant, præterquam ad ſatiandas inſatiabiles cupiditates copioſæ inopiæ, & ignominioſæ gloriæ. 1. *Confeſſ. c.*12.

Et

Et tamen ego, DEVS MEVS, in cuius conſpectu iam ſecura eſt recordatio mea, libenter hæc didici, & delectabar miſer, & ob hoc bonæ ſpei puer appellabar. 1. *Confeſſ. c. 16.*

Quid enim miſerius miſero non miſerante ſeipſum, & flente Didonis mortem, quæ fiebat amando Ænean, non flente autem mortem ſuam, quæ fiebat non amando te? 1. *Confeſſ. c. 13.*

Quid enim ſum mihi ſine te, niſi
dux in præceps? S. Aug. 4. Conf. c. 1.

Guil. Collaert excud.

II.

Quid enim ſum mihi ſine te, niſi dux in præceps? *S. Auguſt. 4. Conf. c.1.*

QVò properas, inſit Mater, latet anguis in herbâ:
Illa licet vireat, ſupprimat ille caput.
Ah! mi Nate redi, referes diſpendia tecùm;
Quanta ſub hoc, eheu! culmine monſtra latent.
Hoc coluber, prout ipſe vides, ſtabulatur in antro:
Hoc millena periјt naufraga turba iugo.
Hîc flamma, hîc glacies, hîc ſedes hoſpita mortis:
Hoc nullus toto peior in orbe locus.
Non ſic Euboicis fugiendum cautibus æquor,
Turbida quas cœcis occulit vnda vadis:
Non ſic ſunt Syrtes, non ſic fugienda Charybdis;
Et canibus multùm Scylla timenda ſuis:
Quàm primo fugienda tibi ſunt protinus æuo,
Hæc fato dixi, ſaxa parata tuo.
Surdior ille freto tantæ monita aurea Matris
Reſpuit, & mortis ſcandit, aditq́; iugum.
Ferreus has lachrymas, & inexorabilis audit:
Nec mollit rigidum tam pia cura iecur.

Proterit egregios mores, mandataq; Matris;
Et ſcelerum impurâ nobilitate tumet.
Nec vitijs meta vna fuit, Venus additur; ignem
Hæreſis hinc animo ventilat, inde Venus.
Vidiſti tecti regnantes culmine flammas?
Ardebat talis dura per oſſa furor.
Deploratus erat (quid enim niſi fata manebãt?)
Ignibus, heu! tantis, vlceribusq; iacens.
Aeger erat, morbusq; animo, flammæq; placebãt,
Sit propè ſupremum certus obire diem.
Vt ſcarabæus amat ſordes, vt noctua noctem:
Quàm placet hæc animo, tàm placet ille ſuo.
Quæ, bona Mater, erat tantis ſpes deniq; rebus?
Quis medicâ tantum tolleret arte malum?
Nullus erat, furioſus opem procul abijcit omnẽ:
Qui moribunda leuet pectora, nullus erat.
Ne mentem demitte tamen, furor iſte quieſcet:
Qui leo ſic rugit, mitis vt agna gemet.

Tu DEVS vidiſti de longinquo lapſantem in lubrico. *S. Auguſt.* 4. *Conf. c.* 2.

NOn ſic Heliades percuſſum fulmine fratrẽ,
Nec Clymene natum fleuit in Eridano:
Non ſic corporibus Niobe frigentibus hæſit,
Cum fuit in triſtem verſa dolore petram:

Non

Non ſic Andromache crudelia fata mariti,
Aut miſſum aërijs Aſtyanacta iugis:
Quàm Nati fleuit Genitrix miſeranda ruinam;
Quem Venus, & mentis vulſit ad ima tumor.
Luciferos ſeu Phœbus agat per inane iugales,
Delia ſubluſtres ſeu moderetur equos;
Aßiduò tepidas oculo pluit vbere guttas:
Qualiter æſtiuis Alpibus vnda cadit.
O! Nate, exclamat, pia Matris ſarcina quondã,
O! patris, & vultus verior vmbra mei,
Quò te palantem ſalebroſa per inuia raptat,
Mille per amfractus frigida ſtella ſenis?
Quò te præcipitem mala ſors? ô! deſpice, quantũ
(Ni properè remeas) te manet exitium.
Quam fugis? annè tuã quæ flagitat anxia vitã?
Siſte pedem, quæ te fuſca volutat auis?
Quid facies hoſti, qui non reuerêre parentem?
Hoſtis maternas audit & ipſe preces.
Pulſus ob inuidiam dominâ Dux inclytus vrbe,
Obſedit muros, magne Quirine, tuos.
Conclamatum erat æternùm, ni prouida mater
Molliiſſet lacrymis ferrea corda ſuis.
Qui ciues ferro, patriam qui perdere flammis
Ardebat, matris non tulit ora ſuæ.

Quàm melius foret exemplis te talibus vti,
Et facili blandas accipere aure preces.
Nate redi, quæ te miserum dementia vexat?
Quô te circumagis turbine? Nate redi.
Res non parua, polus tibi luditur: illius ergò
Sedula cedentem subsequar vsq; gradum.
Lux mea, Nate, redi; per ego, te, viscera, & illa
Quæ roseis toties hausta fuêre labris,
Oro, siquis inest precibus locus, exue mentem:
Vsq; adeo Matri ferreus esse potes?
Quàm vereor (fallant Superi) ne stamine rupto
Occumbam gelidâ flebile pondus humo.
Tum te dentato lacerabunt carmine paßim;
Materniq; (malum!) funeris author eris.
Quid fuit vt patulâ diffunderet ilice vitam
Iesseides? patri nempè rebellis erat.
Cereus at præcepta Iacob quia sarta parentis
Tecta habuit, quantas hinc sibi clepsit opes?
Res est, crede mihi, longè gratißima Diuis,
Quando puer pendet matris ab ore suæ.
Vror amore tui, miseræ nec reddis amorem?
Vult pius, esse noui meßis amoris, amor.
Si vitio vertis quod amem, quod te vnica curem;
Naturam, & Superos argue, crimen erunt.

Reti-

QVID ENIM SVM MIHI SINE TE, NISI DVX IN PRAECEPS? S. Aug. 4. Conf. c. 1.

PRæceps ibam tantâ cæcitate, vt inter coætaneos meos puderet me minoris dedecoris, quam audiebam eos iactantes flagitia ſua: & libebat facere, non ſolum libidine facti, verum etiam laudis. 2. *Conf. cap.* 3.

Efferbui miſer, ſequens impetum fluxus mei relicto te, & longè exulabam à deliciis domus tuæ. 2. *Conf. c.* 2.

Rapiebat imbecillem ætatem per abrupta cupiditatum, atque merſabat gurgite flagitiorum. *ibid.*

Non enim videbam voraginem turpitudinis, in quam proiectus eram ab oculis tuis. 1. *Conf. c.* 19.

Hoc tu dimiſiſti miſericorditer, ſeruans me ab aquis maris plenum execrandis ſordibus, vſque ad aquam gratiæ tuæ. 5. *Conf. c.* 8.

Quoties ego peccaui, & iſte draco paratus,

ratus fuit deglutire me, ſed tu Domine DEVS MEVS defendiſti me. *Sol. c. 28.*

Deſcendi enim vſque ad portas inferni, & ne illuc intrarem, tu me tenuiſti. *ibid.*

Confitear tibi beneficia tua magna, quoniam eripuiſti me de inferno inferiori ſemel, & ſecundò, & tertiò, & centies, & millies, & ego ſemper ad infernum tendebam, & tu me ſemper reducebas. *ibid.*

Sic vitæ humanæ procelloſam ſocietatem ingreſſus ſum. 1. *Confeſſ. c.* 8.

Quod ſi & in iniquitate conceptus ſum, & in peccatis mater mea in vtero me aluit, vbi oro te DEVS MEVS, vbi Domine ego ſeruus tuus, vbi, aut quando innocens ego fui! 1. *Conf. c.* 7.

Tu verè bonus, ego malus; tu pius, ego impius; tu ſanctus, ego miſer; tu lux, ego cœcus; tu medicina, ego æger; tu gaudium, ego triſtitia; tu ſumma veritas, ego vniuerſa vanitas. *Sol. c. 2.*

Quo-

Quoties vt canis redij ad vomitum, & quaſi ſus repetij volutabrum. *Med. c.* 3.

Obſurdueram ſtridore catenæ mortalitatis meæ, & iactabar, & effundebar, & diffluebam, & ebulliebam per fornicationes meas. 2. *Confeſſ. c.* 2.

Væ mihi miſero toties aberrato, quia tu via & ego ſine te. *Sol. c.* 4.

Cum fui ſine te, non fui, ſed nihil fui; & ideo cœcus eram, quia eram ſine te verâ luce, quæ illuminas omnem hominem venientem in hunc mundum. *Sol. c.* 6.

Reti-

Retinebant me nugæ nugarum, et vanitates vanitatum. S. Aug. 8. Conf. c. 11.

Guil. Collaert excud.

III.

Retinebant me nugæ nugarum, & vanitates vanitatum. *S. August. 8. Confess. c. 11.*

QVàm ferus est maternus amor; Phaëtontia frena
Soluerat emeritis cærula Mater equis:
Quot frondes fruticeta gerũt, quot pascua flores,
Ignea tot superis astra fuêre choris.
Purior argento Phœbe radiabat & auro,
Menstrua coniunctâ cornua fronte gerens.
Hanc liquido infelix MONICE *suspectat ocello;*
Infelix, lacrymis obruta pœnè suis.
Nunc Hyadas, Libycamq́ feram, immanemq́ Draconem,
Innocuam Erigonen, damnificumq́ Canem,
Mille, & mille alias oculo legit indice formas,
Area quà medium pandit aperta polum.
Miratur vasti sinuosa volumina cæli,
Tot depicta cauo fornice signa stupet.
O! patria, ô! Diuum sedes, ô! aurea Tempe,
O! desiderij, clamitat, aula mei.
O! tibi quàm dextro sors Hercule contigit, æuum
Quisquis in Elysiá sede beatus agis.

O! nate

O! Nate (*abrumpit ſurgentem lacryma vocem*)
Quid terræ adrepis languide? linque ſolum.
Hæc adeò cupidè deamare crepundia? bullas,
Et nubes auido prendere velle ſinu?
Iſta decent teneras puerilia ludicra mentes:
Temporibus non ſunt hæc modò digna tuis.
Ah! tibi quàm caderet triſti ſors flebilis vrnâ,
Si ſuperis rueres ad ſtygis ima locis.
Si cœnum hoc rutilis præfers malè ſedibus, iſtas
Si malè, quiſquilias, diligis, ante Deum.
Dÿ Magni meliora; manus â porgite, voto
Infelix mulier, ſupplice, poſcit opem.
Lactea cycneis candentior orbita plumis,
Virgineum intactâ quæ niue lumen habes;
Quà ſuperis iter eſt ad regia tecta Tonantis,
Tam puro nunquàm tramite Natus eat?
Nō vnquàm æquor eat tam claris nobile gemmis?
Non petet auricomas deuius erro vias?
His dictis, geminum madidis mare nabat ocellis,
Suſpirans miſerum pallida Mater Ityn.
Quò ſe cumq; ferat videt argumenta doloris;
Et dolor eſt terram cernere, & aſtra dolor.

Ex-

Excesserant caput meum vepres libidinum, & nulla erat eradicans manus.
S. Aug. 2. Conf. c. 3.

PEnelope quondam bello viduata bilustri
Tantas defleuit nocte, dieq́ moras.
Diruta fumarant Phœbææ mœnia Troiæ,
Lectaq́ erat pingui plurima meßis humo:
Pergama restabant miseræ, Tritonia carum
Dùm succensa rotat, per duo lustra, virum.
Exciderant mœrore genæ, decor aureus oris,
Plurimaq́ in vultu ruga senilis erat.
Alea me ludit similis; tornauit vtriq́
Nascenti, furuâ stamina Parca manu.
En ego deficio lacrymis; nec nubila plures
Fundit aquas Iuno, flumina fundit Hyas,
Quàm tristes fudêre oculi, quêis gurgite sicco
Vlterius fontes arida vena negat.
Sic reor astra volunt; Superi moderamine certo
Et nos, & vitæ tempora cuncta regunt.
Si post luctificos soles, velut aurea Iacob,
Sic nobis olim suâuior aura micet.
Fleuerat hædino maculatam sanguine vestem;
Et nati falsas fleuerat exsequias.

Quem

Quem fratrum rabies insontem (ô ! crimina) paruo
Mancipium properis fecerat ære viris.
Ah ! vbi sancta fides : dum patri purior agno
Obsequitur, tali si perit inuidiâ.
Ausi etiam verbis patrium mulcere dolorem:
Et falsô infames imbre rigare genas.
Cedite, dicebat lacrymans, vox vlcus acerbat
Ista meum, medicam plaga perhorret opem.
Descendam Patrum nunquam huc rediturus ad vmbras:
Sanguineam plorans, per loca mœsta, necem.
Crudelis fera (claudebant suspiria linguam)
Ebria quæ nostro sanguine ludis , ait.
Ingluuies pretiosa mihi ! quin eminus hastâ ,
Aut stricto cecidit cominus ense fera ?
Hæc genitor lamenta dabat , Memphitica nati
Nescius ad nutum sceptra futura sui.
Sceptra Deus, fasces, aurumq; parabat, & ostrũ :
Ecquis ad hæc isthinc diceret esse viam ?
O ! si depositam rota me tàm dextra leuaret ;
Et mihi par vnquàm splendeat orbe dies?
Non peto fulgentes Phario de littore baccas ;
Non peto blanditias, Nile iocose, tuas.
Natus vt hæc habeat? flammis daret arida ligna,
Istas, nequitiæ, qui superaddet opes.

Vnum

Vnum oro, liceat fusis erroribus, ipsum
Aspicere ad magni pergere castra Dei.
Quid sibi vult? toto subsultant corpore venæ:
Candidaq; argutum concinit omen auis?

RETINEBANT ME NVGAE NVGARVM, ET VANITATES VANITATVM. 8. *Confess. c.* 11.

QVàm suaue mihi subitò factum est, carêre suauitatibus nugarum, & quas amittere metus fuerat, iam dimittere gaudium erat. 9. *Confess. c.* 1.

Circuiui vicos, & plateas ciuitatis huius mundi, quærens te, & non inueni: quia malè quærebam foris, quod erat intus. *Sol. c.* 31.

Serò te amaui pulchritudo tàm antiqua, & tàm noua, serò te amaui. Væ tempori illi quando non amaui te. *Ibid.*

Velle meum tenebat inimicus, & inde mihi catenam fecerat, & astrinxerat me. Quippe ex voluntate peruersâ facta est libido

libido, & dum ſeruitur libidini facta eſt conſuetudo, & dum conſuetudini non reſiſtitur, facta eſt neceſſitas, 8. *Confeſſ. cap.5.*

Libidinis ſeruus eram ſatellitio perdurantis conſuetudinis. 6. *Confeſſ. c.15.*

Exhalabantur nebulæ de limosâ concupiſcentiâ carnis, & ſcatebrâ pubertatis, & obnubilabant, atque obfuſcabant cor meum, 2. *Confeſſ. c. 2.*

Exarſi, & ſylueſcere auſus ſum, varijs & vmbroſis amoribus, & contabuit ſpes mea, & computrui coràm oculis tuis. 2. *Confeſſ. c.1.*

Spes mea à iuuentute meâ vbi mihi eras, & quò receſſeras? ambulabam per tenebras, & lubricum, & quærebam te foris à me, & non inueniebam Deum cordis mei. 6. *Confeſſ. c.1.*

Miſer eram, & miſer eſt omnis animus

vinctus amicitia rerum mortalium, 6. Cõ-
fess. cap. 6.

O nimis inimica amicitia cum dicitur eamus, faciamus, & pudet non esse impudentem, 2. *Conf. c.* 9.

Instabas in occultis meis Domine, flagella ingeminans pudoris, et timoris. S. Aug. 8. Conf. c. 11.

Guil. Collaert excud.

IV.

Instabas in occultis meis Domine, flagella ingeminans, timoris, & pudoris. *S. August. 8. Confess. c. 11.*

QVas vltrix hominum conflat Rhamnusia pœnas;
Nullo stare queat mens scelerata loco:
Intus agunt Furiæ scuticâ tortore medullas;
Excutiuntq́ue nouos nocte, dieq́ue metus.
Quis visis memoret trepidantem Penthea Diris?
Quis flammas referat, tristis Oreste, tuas?
Quā graue suppliciū scelus est! hoc perpete pœnâ,
Vulturij fibras, alitis instar, edit.
Luna soporiferam præbens mortalibus vmbram,
Dimidium liquidi fecerat orbis iter.
Occiduas currente rotâ dùm venit ad vndas,
(Quò fessos molli gramine pascit equos)
Mira quies erat; vmbroso nisi culmine tecti
Feralis gemeret flebile carmen, auis.
Præfica nostrorum nimis importuna malorum:
Mundo deuotum, Dis superisq́ue caput.
Quò lessus vlula hæc, infit? quid deniq́ue restat?
Vah! miserum nunquid me semel esse sat est?
Nec Cereris donis recreor, nec flore Lyæi,
Nec me Musa iuuat, nec iuuat vlla Venus.

Ecce insopito voluo mea corpora lecto;
Quæ iocus est alijs, est mihi pœna quies.
Quæ requies erit ergo meis (ô! fata) procellis,
Vlterior si nos pontus, & aura vocant?
Hæc clamans, nūc fessa premit, nunc ora supinat
AVGVSTVS, *stabili nescius esse loco.*
Vritur, horribilem maculis testantibus æstum:
Nec tegit vlla quies, nec lacryma vlla rogum.
Monstriparæ talis post cæsa piamina terræ
Herculis Oetæi sorbuit ossa, rogus.
Lassa graui tandem subsedit turbine ceruix:
Et nigrâ clausit lumina nube sopor.
Vix oculos pressit, cum somnia turbida surgunt:
Et pingunt habili multa videnda manu.
Præ reliquis, SOLYMES *claris errabat in oris;*
Vrbs vbi finitimum territat alta polum.
Miratur Parijs surgentia tecta columnis;
Et totâ errantes autumat vrbe Deas.
Miratur magni turrita palatia Regis,
Enthea, fatidicâ quem fide, Musa beat.
Hinc Iuuenis pubente genâ, decor ipse decorum,
Et Charitū ipsa Charis, & Venerū ipsa Venus
Luxuriante venit per eburnea colla capillo;
Vrbis honos, Cypriæ pullus, amorq́ue Deæ.
Ah! Solymis pretiosa seges quantum illa puellis;
Non paruo venùm cum dabat ære comas.

Nescio

Nescio quos motus oculis, flammasq́ ciêre
Visus, & astantem cogère ad arma manum.
At Pater, & nudus trabeâ, nudusque tiarâ,
Postico egrediens limine, ab vrbe fugit.
Infelix pater (ô! diræ spectacula sortis)
Tesqua per, heu! sobolem, per salebrasq́ fugit.
Bina dein denso rutilabant agmine castra:
Hinc Puer, inde Ioab, promptus vterq́ mori.
Par animus, forsan puero feruentior; illum
Ni grandi rabies inuida nube premat.
Aera sonant, paribus pulchrè concurritur armis:
Marspiter æratis cursat vtrimq́ rotis.
Iamq́ labat fortuna: Puer quò tristis aberras?
Quò tandem? forti comprime lora manu.
Pegaseo superare putas discrimina dorso?
Quò magè maturas, te magè fata premunt.
Sta, dum virtuti locus est: statione relictâ
Infamem quæres, deuius erro, necem.
Quà volitat, quercus totas exesa medullas
Non procul expansis stabat aperta comis.
Culta Palæstinis æuo meliore Napæis:
Nunc miseri exitium triste futura viri.
Visa queri, & subitò sua cogere brachia, visus
Et liber, & radix, & trepidare comæ.
Fertur in hæc Princeps tamen impete robora cœco:
(Triste nefas) fati nescius arma sui.

Et miſerum arreptis captiuat crinibus arbor;
Fortè leuis fuluam dùm leuat aura comam.
Vt ſciuit pendêre Ioab, volat ocior Euro;
Vt volat audito tigris inanis equo.
Et citius molles (vah! effera dextra) medullas
Acriter infixo non ſemel enſe fodit.
Ille calentem animam diuerſo vulnere fundit:
Quàm vellet carum nunc coluiſſe patrem!
Hac PATRITIADEN *ſic ſomnus imagine terret*
Vt multus toto corpore ſudor eat.
Exitus angebat; & quàm miſerabile fatum
Eſt, tali Iuuenem diſplicuiſſe patri.

INSTABAS IN OCCVLTIS MEIS DOMINE, FLAGELLA INGEMINANS TIMORIS, ET PVDORIS. S. Auguſt. 8. Confeſſ. c. 11.

RECordari volo tranſactas fœditates meas, & carnales corruptiones animæ meæ, non quod eas amem, ſed vt amem te, DEVS MEVS, 2. *Confeſſ. c. 1.*

Ego ne vituperarer vitioſior fiebam, & vbi non ſuberat, quô admiſſo æquarer perditis, fingebam me feciſſe quod non feceram, ne viderer abiectior, quo eram inuo-

innocentior, & ne vilior haberer, quo eram caſtior, 2.*Conf.c.3.*

Circumuolabat ſuper me fidelis à longè miſericordia tua. In quantas iniquitates diſtabui, & ſacrilegam curioſitatem ſecutus ſum. 3.*Conf. c.3.*

Non erat quod tibi reſponderem, niſi tantùm verba lenta, & ſomnolenta: Modò, ecce modò, ſine paululum. Sed modò, & modò, non habebant modum, & ſine paululum, in longum ibat. 8. *Confeſſ. cap.* 5.

Illud placebat, & vincebat, hoc libêbat, & vinciebat. 8.*Conf* 5.

Ecce, DOMINE DEVS, ſalutis meæ, quid opponam neſcio, quomodò reſpondeam ignoro. Nullum abs te confugium, nullum à te patet latibulum. *Med.c.2.*

Non enim ſatis eloquor quid erga me habebat animi, & quantum maiore ſollicitudine me parturiebat ſpiritu, quam carne pepererat. 5.*Confeſſ.9.*

Sic ægrotabam, et excruciabar, voluens ac versans me in lucctu meo. S. Aug. 8. Conf. c. 11.

Guil. Collaert excud.

V.

Sic ægrotabam, & excruciabar, voluens, ac verſans me in vinculo meo. *S. Aug. 8. Conf. c. 11.*

Aërias Genius dum fortè perambulat auras,
Et ſuperum pennâ remige ſulcat iter:
Idalio algentes, AVRELI, *frigore fibras*
Vidit, & errorum perdita corda gelu.
Vidit, & immane ingemuit: nunquam, heu! miſer, aiens,
Cœlituum, glacies, ſolibus, iſta cadet?
O! miſer, apricos flat Gratia Diua tepores:
Et tua mortifero frigore membra rigent.
Quò tandem? arrectis hæc auribus accipe, an omnis
Vitali verè ceſsit ab ore calor?
Dicebat, molliq; prehensâ pollice dextrâ,
Nullus in exanimo corpore pulſus erat.
Ceſſerat aura leuis. ſed & oſſa, cutiſq; rigebant;
Tantalis vt Sipyli vertice petra riget.
Mox poſitis pharetris, facie ſtans verſus Olympū,
Nubilus, & tanto funere triſtis ait:
Pôcla tibi quoties, ſuccos, herbaſq; paraui,
Nec placuêre labris illa, vel illa tuis.

Et fomenta æger ſtomachus cane peius, & atro
Pœoniam peius oderat angue manum.
Ah! vide quò tandem, quò te furor improbus egit:
Iàm te ſarcophagus, iam Stygis antra manent.
Sic tenebras plenis velis properatur ad imas:
Vis quaſi non animi dignior vlla foret.
Nulla quaſi extarent cognati ſemina cœli:
Quæ ſub membrorum cortice clauſa ſilent.
Vah! quoties ſpinaſq; premis, graderiſq; per ignes
Mater ait, madidos imbre rigata ſinus.
Caſtiganſq; tuos verax Caſſandra furores,
Impleuit lacrymis talia dicta ſuis.
Nate caue, vide ne pereas, furit improba Cypris;
Hæreſis & rabido flamine miſcet aquas.
Ecce gemit tua prora feris alliſa procellis;
Ecce natant medio naufraga membra mari.
Si potes, ô! tabulam cape, ſpes hæc vna ſalutis;
Obruet, heu! miſerum, ni facis, vnda caput.
Hæc, & plura oculis effata fluentibus, huius
Præsâgo cecinit carmine dira necis.
Vera fuit vates, partem probat exitus: ô ſi
Partem aliam ſinerent aſtra benigna ratam.
Hanc quæſo miſeræ Matri Tithonia coniux
Actutùm roſeo proferat ore diem.

Ma-

Mater pro me quotidie tibi rigabat terram sub vultu suo. *S. Aug. 5. Conf. c. 8.*

VMbrosâ vitrei dùm fortè crepidine fontis
Sidonios, MONICE tabida lustrat, agros;
Tabida tot lacrymis, tot anhelis ægra querelis,
Tandem floriferâ fessa resedit humo.
Iuxtà Natus erat (sic Dÿ voluistis) acerbus
(O! scelus) ille adamas, Noricus ille chalybs.
Nullâ Nate, refert, eris exorabilis arte;
Continuiq; mihi funeris author eris?
Si durum cordis silicem, quernasq; medullas,
Quas nequeunt lacrymæ vincere, vincat amor.
Omnia vincit amor; quid enim non vinceret ille,
Qui debellato sciuit ouare Deo?
Hyrcanâ quid tigre magis crudele? quid vrso?
Adsit amor, furias ponet vterq; suas.
Ille auium resonare gregem sudo aëre cogit
Mille iocos, animi gaudia mille Deus.
His dictis, fessæ rostrata ciconia matri,
Talia portabat per loca, fortè dapem.
Aspicis hanc tranare polum? rectè, auspice cælo,
Commoda propositis remigat illa meis.
Hæc tibi naturæ, morumq;, ait, apta magistra est:
Ne pudeat, mores arguet illa tuos.

Cer-

Cerne libens ex hac reuerentia quanta parentum:
Officij noſcas bruta magiſtra tui.
Emeritis vitæ quærens authoribus eſcam,
Exemplum ſobolis te docet eſſe bonæ.
Aſpicis vt volitet per agros, per flumina, reddat
Vectigal cunis vt geniale ſuis?
Et tu me refugis vitæ peramica monentem;
Et dictis perſtas durior vſq; meis.
Scilicet iſta decent Lucinam præmia noſtram;
Hæc ſunt ob curas munia digna meas.
Nobilis Aemonium citharam Centaurus alumnum
Dùm docet, offendunt Herculis arma ſenem.
Arma veneniſi tabentia ſanguine Neßi,
Lernææ nuper quem ſociârat Hydræ.
Mollibus alloquijs ægrum demulſit Achilles;
Et fouit medicâ, quâ potis, arte malum.
Sæpè ferunt guttis madeiſſe tepentibus ora:
Sæpè ſcatens trepidâ pus poſuiſſe manu.
Phillyrides blando obſequium ſpectabat ocello;
Si qua fides, clauſit lætior inde diem.
Heroüm ſectare pios toto impete mores:
Exemplum primi nominis ecce damus.
Nil adeò turpe eſt quam faſtidire parentem;
Omnis in hoc vili crimine noxa latet.

Quid

Quid me, quid gemitus caperatâ fronte pererras?
Quæ non materno bellua amore furit?
Et leo lasciuit toruæ super vbera matris:
Et minor effrænæ pullus adhæret equæ.
Hoc equidem miror, quod inexorabilis hæres,
Cùm scelus est nullum, præter amare, meũ.

SIC AEGROTABAM, ET EXCRVCIABAR MISER, VOLVENS, AC VERSANS ME IN VINCVLO MEO. S. August. 8. Confess. c. 11.

DElectatus morbo carnis, & mortiferâ suauitate, trahebam catenam meam, & quasi concusso vulnere repellens verba benè suadentis tanquam manum soluentis. 6. *Conf. c.* 12.

Quæ diuina solidauerat medicina, mea resoluit prurigo phrenetica. *Med c.* 3.

Vulnera vulneribus inflixi, quia scelera sceleribus addere non timui. *ibid.*

Aciem mentis de profundo educere conatus mergebar iterum, & sæpe conatus mergebar iterum, atque iterum. 7. *Confess.* 3.

Circumſtrepebat me vndique ſartago flagitioſorum amorum. 3. *Confeſſ. c.* 1.

Dilata eſt mundatio, quaſi neceſſe eſſet, vt adhuc ſordidarer ſi viuerem. 1. *Confeſſ. cap.* 11.

Infelix pecus aberrans à grege tuo, & impatiens cuſtodiæ tuæ turpi ſcabie fœdabar. 3. *Confeſſ. c.* 2.

Id erat peccatum inſanabilius, quo me peccatorem non eſſe arbitrabar. 5. *Conſ. cap.* 10.

Cogitabam hæc, & aderas mihi; ſuſpirabam, & audiebas me; fluctuabam, & gubernabas me; ibam per viam ſæculi, nec deſerebas me. 6. *Confeſſ. c.* 5.

Medicinam miſericordiæ tuæ ad eandem infirmitatem ſanandam non cogitabam, quia expertus non eram, & propriarum virium credebam eſſe continentiam. 6. *Confeſſ. c.* 11.

Cum quis odio dignus ſit, quâ fronte gratiam requirit? cui pœna debetur, quâ temeritate gloriam depoſcit? Laceſſit

cessit iudicem, qui postpositâ satisfactione delicti, quærit prœmijs honorari. *Med. cap. 3.*

Meritò mihi spes valida in illo est, quia sanabis omnes languores meos, per eum qui sedet ad dexteram tuam, & interpellat pro nobis. *Med. cap. 13.*

Fames mihi erat intus, ab interiori cibo teipso Deus meus. S. Aug. 3. Conf. c. 1.

Guil. Collaert excud.

V I.

Fames mihi erat intus, ab interiori cibo teipſo, DEVS MEVS, 3. *Confeſſ. c.4.*

DIua, ſoror Phœbi, ſolitos emenſa labores,
Oceani niueum merſerat amne caput.
Surgentem MONICE *terris quam vidit Eois;*
Occidere Heſperijs hanc quoq; vidit aquis.
Quid faceret, quæris? rorabat perpete venâ
Et ſpondam, & thalami plumea ſtrata ſui.
Stragula ſtillabant, madidis ceu carbaſa vẽtis:
Viſaq; de molli balnea facta toro.
Tot lacrymas generabat Amor; quis credere poſſet
Hunc fontem tantis luctibus eſſe Deum?
Dum roſeas Aurora fores pulcherrima pandit;
Et ſua cæleſti purpurat ora croco:
Aſperſit tandem facilis, multumq; petitus
Feſſa, papauereo, lumina rore Deus.
Iamq; quieſcebant mœſtæ ſuſpiria Matris:
Mens tamen ad luctus viſa redire ſuos.
Vt redit ad Muſas Vates, ad prælia miles;
Cum poſuêre leui membra leuanda toro.

Hic

Hîc pinxit varijs nox præceps ſomnia formis,
Senſa animi mirâ pingere ſueta manu.
Non thalamo quales vidiſti cælibe formas
Laodamia, oculis arida facta tuis.
Qualia vidit amans ſimulacra miſerrima Dido,
Demirata Phrygis verba, oculosq́; viri.
PRODIGVS *hæredes effrons depoſcere gazas*
Viſus, & à patriâ perditus ire domo.
Ibat ouans alacri Iuuenum ſtipante cateruâ,
Alterius longas orbis ad vſq́; plagas.
Iamq́; in luſtra ruit ambas perpotus ad aures:
Lux Baccho, Veneri ſeruit amica quies.
Perge ſcelus, perge! es, bibe; rem diſperde, nepotum
Gurges, & abdomen tende, retende tuum.
Pergræcare, roſas inter, mollesq́; choreas;
Exſugat nummos vilis amica tuos:
Atria tinge mero, centenaq́; baſia iunge,
Implicet intonſas myrtus amœna comas;
Delicijs iàm finis erit: viliſsima ventrem
Pabula, iàm coget poſcere, dira fames.
Scilicet hæc primi dederunt elementa magiſtri?
Hæc pater à teneris vnguibus ipſe dedit?
Infelix pater, an tu non magè perditus? ô! ſi
Ante oculos ſubeat fabula tota tuos.

Hinc

Hinc Venus, indè Ceres, emunctum diuite zonâ,
Et nudum, nigro fornice, lena trahit.
Mox stimulante fame duras quatit ilice glandes;
Et suis indignos quæritat esse cibos.
Ah! vbi myrrhato carchesia plena Lyæo;
Ostreaq; ignoto quæ tibi lata mari?
Mollis vbi prurigo Cupidinis? oscula mille?
Mille ioci? innumeris conscia luna probris?
Hæc varijs MONICÆ *remeabant somnia formis:*
Et verè ante oculos fabula visa geri.
Iam videt æstiuis torreri solibus ora:
Contracta hiberno iam Ioue membra quati.
Nunc fortunatos (ô! cœlum, ô! æquora) alūnos
Faucibus impastis dicere sæpè suos.
Tandem post dubios sedet hæc sententia fluctus:
Se patris in medium præcipitare sinum.
O! Pater (vndâbant gemini, quasi flumina, riui)
O! Pater (elinguis vinxerat ora stupor)
Erratum est Pater: ah! quò me vesania; quò me
Impulit, heu! cæco cæca iuuenta pede.
Quò ruis? amplecti tu me? fuge stringere labris
Ora probrosa, genis ora nefasta tuis.

His

His subitò MONICE *monstris exterrita:* N*atus,*
Natus adest, (clamat) hei! mihi Nate redis?
Mille, & mille tuis infigam basia labris;
Mille & mille oculis basia, mille genis.
Semisopita suos vbi tandem soluit ocellos:
Vmbras, & fumos hæc simulacra videt.
Credebat verè hac tabulâ sibi Morphea somnum,
Prolem, eiuratis, exhibuisse probris.
Nec vanus tibi Zeuxis erat, sanctissima Mater:
Lac non sic lacti quadrat, vt illa tibi.

Circumstrepebat me vndique sartago flagitiosorum amorum. 3. *Confess. cap.* 1.

A*Spicis vt fluidæ repant cita tempora vitæ;*
Et celer, effrenis passibus, annus eat?
Hora diem trudit, noctem lux altera pellit:
Nec tibi lapsa dies, nec leuis hora redit.
Quid facis hîc, primæ dùm ver geniale iuuentæ
Mille rosas reliquis, dùm ioca mille parit?
Vade Cytheraæ per amæna rosaria Diuæ:
Est locus, ætatem qui decet ille, tuam.

Vecti-

Vectigal pendunt iuueheſq́; , ſeneſq́; Diônæ;
A tanto ſolus tu, grege, liber eris?
Mollia florenti flaueſcant tempora myrto:
Et Paphies toto pectore numen ama.
Debita turba ſumus tantæ, mihi crede, Parenti:
Et regit hæc iuuenes, & regit illa ſenes.
Quis, niſi mentis inops, primo non rideat æuo,
Et carpat celerem, dum valet, vngue roſam?
Ipſi, quos verita eſt longis Stoa docta capillis,
Dicuntur Puero colla dediſſe Deo.
Sic mortale genus multos durauit ad annos:
Talia ſi demas gaudia, terra perit.

FAMES MIHI ERAT INTVS, AB INTERIORI CIBO TEIPSO DEVS MEVS. S, Auguſt. 3. Confeſſ. cap. 1.

DEfluxi abs te ego, & erraui, DEVS MEVS, nimis deuius à ſtabilitate tuâ in adoleſcentiâ, & factus ſum mihi regio egeſtatis. 2. Confeſſ. c. 10

Fames mihi erat intus ab interiori cibo

cibo teipſo DEVS MEVS, & eâ fame non eſuriebam, ſed eram ſine deſiderio alimentorum incorruptibilium, non quia plenus eis eram, ſed quô inanior, eô faſtidioſior. 3. *Conf. c.* 1.

Longè peregrinabar abs te, excluſus & à ſiliquis porcorum, quos de ſiliquis paſcebam. 3. *Conf. c.* 6.

Itaque mihi non ad vſum, ſed ad perniciem valebat, quia tam bonam partem ſubſtantiæ meæ ſategi habere in poteſtate, & profectus ſum abs te in longinquam regionem, vt eam diſſiparem in meretricias cupiditates. 4. *Conf. cap.* 16.

Lacrymas excutit gaudium ſolemnitatis domus tuæ, cum legitur in domo tuâ de minore filio, quoniam mortuus erat, & reuixit, perierat, & inuentus eſt. 8. *Conf. c.* 3.

Longè à vultu tuo ieram in affectu tenebroſo. Non enim pedibus, & ſpacijs locorum itur abs te, aut reditur ad te. Aut verò filius ille tuus minor equos, aut currus,

rus,vel naues quæſiuit, aut auolauit pennâ viſibili, aut moto poplite iter egit, vt in longinquâ regione viuens prodigè diſſiparet,quod dederas proficiſcenti? Dulcis PATER, quia dederas, & egęno redeunti dulcior. 1. *Confeſſ. c.* 18.

Eſuriens cepi quærere te, ne deſerar ieiunus à te. Famelicus acceſſi, ne recedam ieiunus. Pauper veni ad diuitem, miſer ad miſericordem, ne recedam vacuus & contemptus. *Man. c.* 31.

Quam-

Quamdiu? Quamdiu? Quare non hac hora finis turpitudinis meæ? S. Aug. 8. Conf. c. 12.

VII.

Quamdiu? Quamdiu? Quare non hac horâ finis turpitudinis meæ? *Lib. 8. Confess. c. 12.*

Compedibus semper stringemur? aën ea collo
Mancipiũ infelix, vincula semper ages?
Non vnquàm cadet hoc miseris velamen ocellis?
Non vnquàm rutilum prendere posse diem?
Me miserum! quantis agitor, versorq; procellis:
Quod volo, mox nolo; quod fugit, ipse sequor.
Corda catenat Amor, tumidæ vis Palladis ora
Strangulat, & fatis blandior vsq; meis.
Crastina blanda Venus semper mihi tempora spondet:
Crastina sed forsan tempora nulla dabit.
Quæ nos segnities igitur tàm sera moratur?
Naufragus in mediјs quid malè iactor aquis?
Lux vbi curta semel cadet, eheu! crastina nusquàm
Tempora, non vllus surget in orbe dies.
Ergo meo quæ finis erit, quæ meta furori?
Si me quæ perimunt, sic mihi tela placent?

Aſpidis exſugo (& ſapit hoc) furiale venenum:
Et quæ dat Colchis toxica, vina reor.
Aeſtus, & vnda, quies animo ſunt: ipſa vorago
Iàm mihi deliciæ, iàm mihi fluctus, amor.
Ah! quæ naſcenti torſiſtis ſtamina Parcæ:
Omina non albæ quæ ceciniſtis aues?
Vt mihi ſic miſero fortuna tenaciter inſtet;
Et premat hoc ſemper dira procella caput?
Poſſe Deos credam tantis gaudêre ruinis;
Concedam tantis ſe recreare malis?
Haud ita: nàm magno terras molimine curāt;
De Superis aliter credere grande nefas.
Has ergò tenebras, hanc nubem ſoluite magni
Cælicolæ, & pedibus ſtricta metalla meis.
Thebano nunquid ſors hæc magè dura tyrāno?
Cui tamen inferior crimine vita mea eſt.
Ille, feras inter, noctem tolerauit acerbam,
Auulſis rabido fortiter vngue fibris:
Sorte pari damnor, nec cæli cernere lumen,
Nec minimâ poſſum parte videre diem.
Et quaſi ſit noſtris iſtud leue caſibus; ecce
Stricta grauant collū vincula, ſtricta pedes.
At facite, vt poßim tandem compage ſolutâ,
Ad vos aſſertas tollere ritè manus.
Et tauro rigidus quondam iuga demit arator:
Duraq; defeßis frena reponit equis.

Turpi-

Turpiter exacto melioris temporis æuo
Militiæ repetam priſtina ſigna meæ?
Et repetam victus madidam gladiator arenã?
Et repetet ſæuas naufraga puppis aquas?
Hoc DEVS *alme veta, ſupplex te deprecor, & me*
Tolle neci, merito ne peream ipſe meo.
Infames niueo furias abſolue lapillo:
Nec nigra me damnet Iudicis vrna reum.

Suſpirabam ligatus non ferro alieno, ſed meâ ferreâ voluntate. *Lib.8.Conf.c.5.*

MAnè erat, & verno recreauerat vbere terrã
Pubentes lactans, Lutea Diua, roſas.
Nunquàm hilares adeò credam prodijſſe ſub auras:
Nunquàm adeò pingui nube pluiſſe merum.
Pandebat cunctos, quia ver erat, aurea Mater
Theſauros, & opes luxurioſa ſuas.
Naiades hîc agitâre choros, virideſq; Napææ,
Arboreæ ſubter frondea tecta comæ.
Ipſe nouas æther viſus ductare choreas:
Et terra inſuêtam carpere viſa facem.
Aſt PVER *infelix, peſti deuotus acerbæ,*
Has Veneres animo turbidiore videt.
Inſomni egrediens thalamo ſuſpiria ductat;
Et læuum educens, ſternuit ore, pedem.

Sponte (quis hoc vidit?) torrens currebat aquarum:
Qualiter hiberno, per ſata, Sole fluunt.
Mens erat ingentes ſolari Pallade motus:
Diua ſacerdotem fugerat alma ſuum.
Siue leues vellet numeros, ſeu grandia Suâdæ
Munia, Pieriam Diua negabat opem.
Iratus lacerat pluteum, laceratq́; papyrum,
Et nigris oleum deuouet omne locis.
Mœſtus adit pictos millenis floribus hortos;
Quos puro nutrit purior vnda vitro.
Quò properas? feret aura tuos leuis iſta dolores;
Et furias animi gemmea prata tui?
An fugiet regnans torto Metanœa flagello,
Dulcis vbi liquidas Flora profundet opes?
Nil agis, augebis cupiens ſedare furorem;
Quò magè te motas, hoc magè flãma calet.
Fortè loco ramis reſidens frondentibus iſto,
Attica, cœleſti voce, canebat auis.
Nunc flexũ, nunc acre ſonans, nunc ore puſillo
Cunctos Muſarum viſa ciêre modos.
Quas non blanditias Eōis ebria guttis,
Quas non mollities, ô lyra viua, dabas?
Hanc IVVENIS *patulâ nixus, dũ ſuſpicit, orno,*
Quàm melior, clamat, ſors tua ſorte meâ eſt.

Sors nimium dispar, ô cæli lumen Aëdon:
Me miserum, lepidam te tua fata iubent.
Depromis tremulo mellitas gutture voces;
Aeternùm gemitus dùm madido ore traho.
Rides, & dio celebras tua gaudia plectro:
More niuis lacrymas sole madentis ago.
O! Pandioniæ ter felix gloria gentis
Quàm (miserum!) melior sors tua, sorte meâ est.
Viue diu, Dryas ipsa lares tibi grata ministrat:
Terra dapes, fontes depluit æthra suos.
Auritæ properant per tesqua, per inuia Nymphæ;
Nec possunt saturis auribus ire domum.
Crescit amor cantus, plus est audire voluptas:
Nec saties magnas accipit vlla Deas.
Te resonante, leui quoties pede gramina pulsant;
Et varios ductant, per nemus omne, choros.
Viue diu; non te Mauortius excitat horror;
Non scelerata ferus clangor ad arma vocat.
Non agitat te cura, catenatiq́ furores;
Quàm (miserum!) melior sors tua, sorte meâ est.
Seu cadat Hesperijs, seu surgat Phœbus Eöis;
Vtrumq́ arguto pectine tempus agis.

Nos verò iunctis suspiria ducimus vndis;
Singultim necat, heu! nos sine fine dolor.
Viue diu, tuus omnis ager, nemus omne; sereni
Carminis hoc semper dulce minerual habes.

QVAMDIV? QVAMDIV? QVARE NON HAC HORA FINIS TVRPITVDINIS MEAE? *S. August.* 8. *Confess. c.* 12.

COnsuetudo satiandæ insatiabilis concupiscentiæ me captum excruciabat. 6. *Confess. c.* 13.

Æstuabam, suspirabam, flebam, turbabar, nec requies erat, nec consilium. 4. *Conf. c.* 7.

Intuentibus nobis finem, occurrebant tenebræ, & auersabamur gementes, & dicebamus quamdiu hæc? & hoc crebrò dicebamus, & dicentes non relinquebamus ea. 6. *Conf. c.* 10.

Cum hæc dicebam, & alternabant hi venti, & impellebant huc, atque illuc cor meum, transibant tempora, & tardabam conuerti ad Dominum DEVM, & differebam

rebam de die in diem viuere in te, & non differebam quotidie in memetipso mori. *ibid.*

Dicebam apud me intus, ecce modò fiat, modò fiat. Et cum verbo iam ibam in placitum; iam pœnè faciebam, & non faciebam, nec relabebar tamen in pristina, sed de proximo stabam, & respirabam. 8. *Conf. c.* 11.

Conabar abigere circumuolantem turbam immunditiæ ab acie mentis meæ, & vix dimota in ictu oculi ecce conglobata rursus aderat, & irruebat in aspectum meum, & obnubilabat eum. 7. *Conf. c.* 1.

Qui de veniâ peccatorum desperat, negat Deum esse misericordem. *Man. cap.* 23.

Pereant omnia, & dimittamus hæc vana, & inania: vita hæc misera est, mors incerta: si subitò obrepat, quomodo hinc exibimus? 6. *Conf cap.* 10.

Quid faciam miser ego, grauedine compedis mortalitatis meæ constrictus? *Med. c.* 37.

Tolle lege, tolle lege. S. Aug. 18 Conf. c. 12.

Guil. Collaert excud.

VIII.

Tolle, lege; Tolle, lege. *Lib. 8. confess. cap. 12.*

Fertilis & pomis, & pictis floribus hortus
Non procul à Ligurum luxuriabat agro.
Mollis vbi innumeros Zephyrus spirabat odores;
Efflabat tenues aura marita rosas.
Delicias superabat ager; genialiter illic
Nam natura suas fuderat vber opes.
Hîc PATRITIADES *comitatus Achate gemebat,*
Imbre per humentes vsq; fluente genas.
Quis modus, ô, Superi, nostris quæ meta procellis?
An sine fine licet, quod sine fine nocet?
Cras; heu! cras quoties, nec adhuc cras emicat vllum;
Quò mihi cras istud, quò glaciale riget?
Memnonios toties thalamos, & plena rosarũ
Atria, puniceo pandit Eöus equo,
Et cras istud abest; toties rota lucida Solis
Adfuit, & mihi cras non vehit illa meũ.
Ergóne perpetuâ noctis mœrebimus vmbrâ,
Crastina blanditijs dum venit hora meis?

Vsq; adeòne meæ fallax dabo verba saluti;
Quæq; iacet longè spes mihi semper erit?
Vmbroso patulæ recubans sub tegmine fici,
Edebat tales tristior ille sonos.
Hæc manalis erãt lapis; vndiq;,& vndiq; guttas
Elicit , & largo proluit imbre solum.
Enumera segetes Libyæ , baccasq; Venafri ,
Quot Tmolus botros,quot parit Hybla fauos,
Et quot aues motis percurrant aëra pennis,
Quanta maris findat cærula turba vias;
Nec numerabis adhuc lacrymas , quas pectore fudit,
Vt grauida æstiuis nubibus vnda cadit.
Fixus humi , muto similis , quasi carcere passo,
Currebant oculis flumina bina suis.
Dixisses plusquàm materno funere tristem:
Si non hic scelerum lugubre funus erat.
O! quoties gemitus , quoties suspiria rupit;
Ficulnasq; fidit voxq;, iecurq; comas.
O! quoties Dryades singultibus implorâre:
Miscuit & gemitus garrula Diua suos.
Et numerò vox lapsa domo disuerberat aures
(Aethereo si non vox ea lapsa polo)
Tolle lege,*(exãguis voluit sua lumina circũ)*
Et liquidò inclamat altera, Tolle lege.
Obstupuit,steterunt gemitus, lacrymæq; cadẽtes;
Nescius hanc Suâdam ferre salutis opem.

Hæret, an hæc blandæ triuialia carmina pupæ,
Hæret an hæc pueri ludicra fortè canant.
Nec videt hæc pueros, nec promere carmina pupas;
Arcanum ſed ineſt, hîc mihi numen, ait.
Fortè ſacros Superi mandant reſerare libellos;
Et mandant, certè verba iubentis erant.
Continuò currit, legit; & mirabile dictu
Obuia ſunt animo cælica ſenſa ſuo.
Quanta tuæ ſunt, MAGNE DEVS, *miracula dextræ:*
Momentò tabulas cepit, & alter abit.

TV NON POTERIS, QVOD ISTI, ET ISTAE? *Lib. 8. confeſſ. cap.* 11.

QVid vecors dubitas? quid huc, & illuc
Aeger conſilij labas, ruisq́ue?
Nunc libet, modò quod libet relinquis,
Vertumno magè mobilis marino,
Et magis folijs leuis caducis.
An pedem trahit, auocatq́ue ſenſus
Vallis ſanguine quod cruenta multo,
Quod rotæ, gladij, cruces, & haſtæ hîc
Cadmæis quaſi pullulent in agris?
Nugæ: Nam violæq́ue, floſculiq́ue

Puri, virginei, tenelluliq́;,
Et quidquid Charis elegantiarum,
Et quod Flora parit ſüauitatum
In hoc, quod trepidas, virent vireto,
Iſtis, quæ fugis, emicant in agris.
Aude: quid ruis, & timore torpes,
Deſpondesq́; animum, euolaſq́; retrò?
An tu non poteris quod iſti, & iſtæ?
Quod poſſunt tremuli ſenes, anuſq́;
Matronæ, pueriq́; Virgineſq́;?
Excors ô nimis, & magis columbâ,
Et ceruo magè palpitans, & agno,
Si quod matris ab vbere & puellæ,
Et cunis pueri queunt ab ipſis,
Tu recto, & ſolido virore firmus,
Hoc, cælo auſpice, poſſe te negabis.
Tantùm aude, & poſito timore perge.
Surſùm te videt, & vocat Brabeutes,
Parans laureolam, paransq́; multis
Aurum tortile, lucidumq́; gemmis.
Auſculta Genio, & Deo vocanti;
Mox rotas, gladios, cruces, & haſtas,
Quæ frangunt animum, videbis eſſe
Roſis, & violâ, croco, atq́; myrrhâ,
Et dulci magè delicata nardo.
Hæc docto modulans ſonabat ore

Caſto,

Casto, quæ Dea, castior columbo,
Lilio quoq; purior niuoso.

TOLLE LEGE, TOLLE LEGE,

&

TV NON POTERIS QVOD ISTI ET ISTAE?

S. Aug. 8. *Conf. c.* 11. & 12.

DElectatus morbo carnis, & mortiferâ suauitate, trahebam catenam meam solui timens. *6. Confess. c.* 12.

Et pondus hoc consuetudo carnalis. 7. *cap.* 17.

Iam, iamque attingebam, nec tenebam; & non ibi eram, nec attingebam, nec tenebam, hæsitans mori morti, & vitæ viuere: plusque in me valebat deterius inolitum, quam melius insolitum. 8. *Confess. c.* 11.

Ego sub quadam fici arbore straui, & dimisi habenas lacrymis, & proruperunt flumina oculorum meorum. Et ecce audio vocem de vicinâ domo cum cantu dicentis, & crebrò repetentis, quasi pueri,

ii, an puellæ neſcio, TOLLE, LEGE; TOLLE LEGE. Repreſſoq́ue impetu lacrymarum ſurrexi, nihil aliud interpretans, niſi diuinitus, vt aperirem codicem. Arripui, aperui, & legi, *Rom.13. Non in comeſſationibus, & ebrietatibus; non in cubilibus, & impudicitijs; non in contentione & æmulatione, ſed induimini Dominum* IESVM CHRISTVM. 8.*Confeſſ. cap.*12.

Aperiebatur etiam caſta dignitas Continentiæ honeſtè blandiens, vt venirem, neq́ue dubitarem. Et irridebat me irriſione exhortatoriâ quaſi diceret, Tu non poteris quod iſti, & iſtæ? An verò iſti, & iſtæ in ſemetipſis poſſunt, ac non in Domino DEO ſuo? Quid in te ſtas, & non ſtas? Projice te ſecurus, non ſe ſubtrahet vt cadas. 8. *Confeſſ.c.*11.

Ego iam abrupi me ab illâ ſpe noſtrâ, & DEO ſeruire ſtatui, & hoc ex hac horâ, in hoc loco aggredior. 8. *Confeſſ.c.*6.

Non enim erat quod tib reſponderem,

rem, nisi tantum verba lenta, & somnolenta, modò, ecce modò, sine paululum: sed modò, & modò non habebant modum, & sine paululum, ibat in longum. *8. Confess. c. 5.*

Fames

Rapiunt indocti Cælũ, et nos cũ doctrinis nostris vbi volutamur? in carne et sanguine. S. Aug. 8. Conf. c. 8.

Guil. Collaert excud.

IX.

Rapiunt indocti cælum, & nos cum doctrinis nostris vbi volutamur? in carne, & sanguine. *Lib. 8. Conf. c. 8.*

NOctes, atq; dies Gnidio torpemus in antro:
Et placet in Gnidio segniter esse luto.
Opprimit, & penetrat viuis mea corda sagittis
Igneus ille Puer, lethifer ille Deus,
Nec volo discedant ferales pectore flammæ;
Nec volo discedat quod mihi virus obest.
Intereà magnis ascendunt paßibus astra,
Quêis duxi in toto vilius orbe nihil.
Astra gigantæo Pygmæos scandere passu,
Et superas specto vi reserare fores.
Et pleno spargunt nobis conuicia plaustro;
Hæc est Palladio nectare plena cohors.
Pallade digna cohors, clamant, quæ Cypridos aris
Sacra facit, Baccho turpia sacra Deo.
Quid Phœbum coluisse iuuat? quid tempore multo
Vos sacris prodest inuigilasse choris?

Atlan-

Atlantas pueri præeunt, ô! maſcula corda;
O! Phryges, ô Paphiæ turba miniſtra Deæ.
Dicite quæ Circe veſtros emaſculat artus?
An quia prægredimur, vos pudet ire viam?
His alacres nos explodunt, agitantq́ cauillis;
Et quia præcedunt, iſta licêre putant.
Vecordes ederæ quid me fouiſtis inertem;
Si ſtudio ſunt hæc accipienda meo?
Nocturnis ideo volui palleſcere chartis,
Aonias ſtudio ſollicitare Deas;
Vt ſordes inter ducam miſerabilis æuum?
In medijs vt me mens mea mergat aquis?
Haud equidem credent, ſed res certiſſima, mentis
Dædala vis, noſtrum perdidit ipſa caput.
Sic onerata nimis, nimis acta ferentibus Euris
Obruitur medio ſæpè carina mari.
Sic domus, & turris pluuio quæ vapulat Auſtro
Mole ſuâ, & nimio pondere preſſa ruunt.
Ter decies meſſor Cereri libauit ariſtas;
Cornigeroq́ dedit dulcia muſta Deo,
Quo Paphijs (quis enim neſcit?) malè milito caſtris:
Et ſignis mereo fœda Voluptatuis.
Ah! oculo quoties turbauit Lesbia pectus:
Incendit flammis ſalſa Corinna ſuis.

Nunc

Nunc aderat mirâ laqueatis arte capillis;
Nunc aderat pictis vafra, ſalaxq́3 genis.
Quid facimus? non ſunt ſincera hæc gaudia, dixi
Illa ſuis malè nos perdet, & illa bonis.
Spurcities tamen hæc placuit, nec poſſe putabam
Viuere, fœda Venus ſordibus abſq́3 tuis.
O! pudor amplecti, quaſi dulcia cinnama, cœnum,
Et ſiliquis animum paſcere, corda luto.

Volutabar in cœno platearum Babyloniæ, tanquam in cinnamomis, & vnguentis pretioſis. *Confeſſ.lib.2.c.3.*

P*Hœbe caput cæli, radio qui præpete ſpectas*
Oceanum, totam qui vagus ambit humum;
Dic mihi, flammiferâ vidiſti lampade, plura
Vnquam nequitijs, & grauiora meis?
Ianua laxata eſt vitijs, quo tempore liqui
Lacteolas matris paruus ephebus aquas.
Enumerem vetitâ demptos ex arbore fœtus?
Vt Pomôna tuas depopulabar opes?

An

An Graiæ referam dictêria iacta Mineruæ;
Mæonias ſuetum rodere dente Deas?
An ferulæ extendiſſe manum poſcente magiſtro?
Pinxerit vt teneram plurima ſylua cutem?
Quod pila plus animo ſaperet, quam Pallas; & ipſe,
Qui leuis inflicto verbere, turbo volat?
Hæc elementa meis ſunt prima furoribus, illo
Creuit, & aucta fuit mens animata modo.
Et quamuis exoſa, tamen quia vera fatebor:
Et fiam mundo nunc quoq; teſte reus.
Audiet & Medum toſtus qui potat Hydaſpen;
Et qui Caucaſeâ ſub niue torpet iners.
Nec fuerit vulgare pudor; pudor exulet à te,
Qui commiſſa doles, qui cupis eſſe pius.
Prô! quoties finxi, parerent quæ facta ruborem:
Et mens in fraudes ingenioſa fuit.
De vitijs certamen erat; palmam ille tenebat,
Cui minimum ſancti cura pudoris erat.
Hæc erat in noſtro lis acriter acta ſenatu,
(Sit mihi narranti talia, vera fides)
Flagitijs qui polleret grauioribus, illam
Ocius emerito tollere in aſtra ſono.
Dij Superi! quantâ caligine voluimur: altâ,
Vt primæ ætatis tempora, nocte iacent.

Nil mihi ridebat nisi Thisbe, & Pyramus: & quæ
Nasonis docto Musa calore crepat.
Nunc Phaëtontæos mirabar perditus axes;
Et valuisse patris poscere Solis equos
Magnanimum duxi; placuêre pericula tanta,
Et mihi tam miserâ sorte beatus erat.
Icarij visa est generosa audacia cursus:
Cæruleis etsi merserit ora vadis.
Testes Pegasides, quondã mea numina, mentem
Vt rapuit Siren Virgiliana meam.
Sic incendebat gratâ dulcedine sensus;
Ebria vt hoc dio nectare penna foret.
Sæpe meis ibat lacrymarum pontus ocellis,
Cum legerem Didus fata cruenta suæ.
Hospitis ingrati non exorabile pectus
Deuoui, & properâ quod trabe fecit iter.
Versabam tener alterius pro funere fontes:
Nec mihi, iam casso lumine, mæror erat.

RAPIVNT INDOCTI COELVM, ET NOS CVM DOCTRINIS NOSTRIS VBI VOLVTAMVR? IN CARNE ET SANGVINE. *S. August. 8. Confess. cap.8.*

QVomodò ardebam DEVS MEVS, quomodò ardebam reuolare à terrenis ad te, & nesciebam quid ageres mecum 3. *Confess. c.4.*

Iàm mortua erat adolescentia mea mala, & nefanda, & ibam in iuuentutem, quantò ætate maior, tantò vanitate turpior. 7 *Confess.c.1.*

Fremebam spiritu indignans turbulentissimâ indignatione, quod non irem in placitum, & pactum tecùm, DEVS MEVS. *ibidem.*

Væ, væ tenebris meis in quibus iacui! Væ, væ cæcitati illi, in quâ videre non poteram lumen cæli! Væ, væ præteritæ ignorantiæ meæ, quando non cognoscebam te Domine. *Sol. c.33.*

FINIS

Ecce

Liber Secundus.

Ecce Cor meum Deus, ecce Cor meum quod miseratus es in imo abyssi. S. Aug. 2. Conf. c. 4.

Guil. Collaert excud.

X.

Ecce cor meum DEVS, Ecce cor meum quod miſeratus es in imo abyſſi. *S.Aug. Conf.lib. 2.c.4.*

TAndem proripui limoſo gurgite, tandem
Abſoluit miſeros arcta cataſta pedes.
O! vtinàm (quid enim non deprecer?) impia letho
Vincula veniſſent ſerius illa meo.
Quantum mœroris properatâ morte periſſet;
Dempta forent oculis, flumina quanta, meis.
Tùnc poteram cum laude mori benè; quæ mihi Parca
Poſteà deduxit ſtamina, culpa fuit.
Sed benè conſuluit noſtro Metanœa labori;
Cruribus exilijt crimen, onuſq; meis.
Aſſeruit iam ſe mea mens, iam compede fractâ
Cor abit, & rectâ tendit in aſtra viâ.
Quis memoret tua dona Deus? retinebar abyſſi
Faucibus, en fracto carcere liber eo.
Et quæ dulce fuit quondàm mihi vincula ferre,
Iam pudet, & grauiter iſta tuliſſe nocet.
Ocius ergo Dijs grates pro munere tanto
Redde, noui nî vis criminis eſſe reus.

Sed quæ cæsa sacros nunc imbuet hostia cultres?
Obruit, heu! cunctas, tã graue munus, opes.
An dabis Eöas, pretiosa peculia, gemmas?
An dabis admixto nardina multa croco?
Hæc si fortè Deo dare vis, quidnam dabis? vno
Omnia nam nutu condidit illa suo.
Quod viuis, quod sis liber, quod faucibus Orci
Ereptus, ploras vincula, id omne suum est.
Magdala gẽmato lacrymantia balsama nimbo
Ad Domini nudos, obtulit vda, pedes.
Abrâmus voluit, cælo monstrante, paternas
Vnigenæ iugulo commaculare manus.
O! Superi, ô! sparsus nostro si sanguine cespes
Cælesti gratum fumet arôma choro.
Si per frusta chalybs, si me malè deuoret ignis;
Et magno moriar victima sacra Deo.
Sed quid agis? quò te mentis vagus arripit æstus?
Dona cor, gratus si cupis esse Deo.
Cor petit, ô! felix partem hanc qui destinat astris:
Quam sursùm telo præpete mittit Amor.

Serò te amaui pulchritudo tam antiqua, & tam noua, serò te amaui. *S. August. Lib. 10. Confess. c. 8.*

FOEcundo matura seges velut ardet in agro,
Dum Cereale coquit Sirius igne solum:
AEtnæus veluti torret (si credere fas est
Vatibus) Enceladi corpora vasta rogus;
Torruit AVRELI *sic enthea flamma medullas:*
Et propè, præ nimio, mortuus igne fuit.
Vix benè gustarat quid Amor, nouus aduena, posset:
Cum totum in flammas illicò pectus ijt.
Vt verò se vis animi, feruorq́; remisit;
Mens quoties tales est iaculata faces.
Serò nimis, mea Vita, tuis ebullio flammis;
Figo tuis plantis oscula serò nimis.
Heu! pereo, quia te perij sine, te sine vixi:
Damna voluptatis quàm pretiosa meæ.
Has ego delicias (geminos siccabat ocellos)
Contempsi? his potui stultus abesse bonis?
Quis credet? quis non dementem dicet, & istam
Damnabit risu tempus in omne moram?
Hoc est quod nostras pungit, cruciatq́; medullas:
Hæ mihi iàm tristes sunt in amore moræ.

Ite oculi, vitreis fontes effundite claustris;
Ite, mei fontes signa doloris erunt.
Segnities ô! amara meis, ô! acerba medullis:
Segnities tantis inuidiosa bonis.
Hæc PATER *eximio flagrans ardore gemebat;*
Vt gemit occiso casta columba viro.
Siue diem Titan pandat, seu Cynthia noctem;
Nox erat vda, & erat fletibus vda dies.
Plorabat sine fine sacræ dispendia flammæ:
Nec lacrymis requies, nec mora visa fuit.
Non semel hos feruore nouo quasi perditus, atq;
Languidus igne pios protulit ore sonos.
Ergò ego te tandem video, ô pulcherrime rerũ?
An fallit vultus vmbra cupita meos?
Ergò ego te video, & teneo, ô flos aureus orbis;
Et licet æthereo molliter ore frui?
O! Superi, tun' noster eris, tun' basia nobis?
(Cor trepidat, languent viscera, labra silent)
Et tu noster eris mea Lux, mea Vita? placetq;
Immundos huius cordis adire lares?
Depuber si te, mea sera, at magna voluptas
Vidissem, quos non res daret ista iocos.
Si saltem, si te nosset maturior ætas:
Duxisset niueam quàm mihi Parca colum.
Sed damnũ reparabit Amor, duplicabitur ardor;
Iuro sidereas, per tua tela, faces,

Serò

Serò licet, mea Vita, tuis ebullio flammis,
Iacturam ardenti fœnore restituam.

ECCE COR MEVM DEVS, ECCE COR MEVM, QVOD MISERATVS ES IN IMO ABYSSI. *S. Augustin. 2. Confess. c. 4.*

DIligam te Domine, & gratias agam, & confitear nomini tuo, quoniam tanta dimisisti mihi mala, & nefaria opera mea. Gratiæ tuæ deputo, & misericordiæ tuæ quod peccata mea tanquam glaciem soluisti. *2. Conf. c. 7.*

Quis vnquam, bone IESV, de tuâ misericordiâ diffidat, qui cum inimici tui essemus, redemisti nos in sanguine tuo, & reconciliasti nos Deo? *Med. c. 39.*

O Domine, ego seruus tuus, ego seruus tuus, & filius ancillæ tuæ. Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis. Laudet te cor meum, & lingua mea, & omnia ossa mea *9. Confess. c. 1.*

Nunc tibi inhæreat anima mea, quam de viſco tam tenaci mortis exuiſti. *6. Confeſſ. c. 6.*

Ego peccaui, tu me viſitaſti, ego cecidi, tu me erexiſti; ego ignoraui, tu me docuiſti; ego non vidi, tu me illuminaſti. *Sol. c. 6.*

Totus ſpiritus, totum cor, totum corpus, tota vita mea viuat tibi, vita mea dulcis; quoniam totum me liberaſti, vt totum me poſſideres; totum me refeciſti, vt totum me rehaberes. *Sol. c.* 18.

Diſſolue me à vinculis quibus conſtrictus teneor, vt relinquens omnia iſta, tibi ſeruiam, tibi ſoli inhæream, tibi ſoli intendam. *Man. c.* 5.

Et nunc eruis de hoc immaniſſimo profundo, quærentem te animam, & ſitientem delectationes tuas. 1. *Conf. c.* 18.

Tene cor meum manu tuâ, quia ſine te ad altiora non rapitur. *Med. c.* 37.

Do-

Domine DEVS MEVS, da cordi meo te desiderare, desiderando quærere, quærendo inuenire, inueniendo amare. *Med. c.*1.

Totis medullis cordis, toto visu mentis, rogo te omnipotens Pater, cum dilectissimo filio tuo, teque dulcissima proles, cum serenissimo inuoco Paracleto, trahe me post te, curram in odorem vnguentorum tuorum dulciter. *Med. c.* 4.

Quis accepit manum meam, vt ex tenebris, quas amabam me educeret? S. Aug. Sol. c. 37.

Guil. Collaert excud.

X I.

Quis accepit manum meam, vt ex tenebris, quas amabam, me educeret? *S. August. Sol. c. 37.*

Non ita Cimmerias fuſcat nox lurida gentes,
Vnde ſuos Phœbus ſemper abegit equos:
Quàm piceo vixi circumdatus vndiq; velo,
Florida dùm primi tempora veris erant.
Dircæum tali nunquàm caligine Vatem
Damnauit, magni nupta, ſororq; Iouis.
Nunquàm poſt geminis auulſos ſedibus orbes,
Tàm fuit vmbra tuis, Oedipe, cæca genis.
Vah! quoties viridi dùm turpe vagamur in æuo,
Et regit affectus cæca Libido meos;
Cernuus impactâ cecidi ceruice (Voluptas
Sic erat apta meæ duxq;, comeſq; viæ)
Et modò me Cypris, modò me proſternit Iacchus,
Et nata in caſus cetera turba meos.
His ſepti nebulis primos exegimus annos;
Lapſi ſunt primi fata per iſta dies.
Quæ quoties animo ſubeunt, triſtorq;, gemoq;,
Et lacrymæ, rapidi fluminis inſtar, eunt.

Nunc verò pulsâ ſcelerum caligine, puri
Redduntur nobis, & ſine nube dies.
Eſtis, iò, Superi (nec enim me prendere poſſum,
Nec reſerare meo gaudia tanta ſinu)
Eſtis, iò, bis iò; quid enim iucundius vnquàm,
Quid poſſent homini ditius aſtra dare?
Hæc & Erythræo lux eſt ſignanda lapillo;
Hæc Cilicũ, hæc Arabum munere digna dies.
Non ita Troiano gauiſus Atrida triumpho,
Cum Priami celſas, verteret ignis, opes:
Non ita poſt longos terraq́ꝫ, mariq́ꝫ labores
Intraſti patriam, lætus Vlyſſe, domum;
Quàm feror, & tantâ rapior dulcedine, quod nec
Pingere penna queat, lingua nec ipſa loqui.
Tu DEVS *hoc, noſtris tutamen, & aura periclis,*
Quô ſine iam premeret nox inimica caput,
Feciſti, cùm me dextrâ, læuâq́ꝫ prehenſum
Soluiſti, rumpens vincula tetra Stygis.
Quæ mihi durabunt imis ſine fine medullis;
Perpetuumq́ꝫ memor muneris huius ero.
Antè tenebroſum Titan reget igneus axem,
Et feret auratum pallida Luna diem:
Scylla prius placidum præbebit nauibus æquor,
Et quæ commiſſas ore retorquet aquas;
Quàm ſurdis pietas veletur tanta tenebris;
Et meriti fiat gratia cœca tui.

Tri-

Tribue mihi vt laudet te cor meum, & lingua mea, & omnia oſſa mea. *S. Aug. Man. c. 5.*

QVæ Muſa, Vatum quæ lyra maximûm,
Dignis valeret carminibus tuas
Cantare virtutes, potentûm,
Magne Deorum, hominumq; Rector?
Non ſi ſuperbas Mæonius ſonet
Fides Homerus; Callimachi licet,
Sapphuſq; & Alcæi tenellis
Metra parent grauiora chordis.
Tu maior omni principio Pater,
Et finis expers immemorabilis,
Rerum nitentûm tu repertor,
Et ſtygij domitor tyranni.
Tu mortis antehâc inſuperabiles
Portas tremendâ vi ſuperans, leuas
Fractis, triumphator, catenis
Innumeram ſuper aſtra turmam.
Tu cauſſa vitæ, tu fidei ſator,
Tu fons ſalutis, quem polus, & mare,
Et bruta tellus expaueſcit
Cuncta ſupercilio regentem.
Quòd clara fixo cardine machina
Orbes perennet; proximior ſuo

Diana

Diana fratri, quòd latentis
Damna queat reparare vultus;
Quòd vere primo parturiant agri,
Nec iàm caducum ſuſtineant onus
Pomi laborantes, nouoq́;
Præla fluant rubicunda vino;
Hæc ſunt ſtupendæ monſtra potentiæ,
Quâ noſtra paſtu corpora recreas,
Immane guttur quâ ferarum
In medijs reficis cauernis.
Hæc & profeſtis lucibus, & ſacris,
Vernis reuinctus tempora floribus,
Altare propter perſonabo
Egregio meditatus ore.
Hæc inter agros compoſitis modis,
Saltuſq́; dicam; nec mea Boſphoro
Naſcente ceſſabit Camœna,
Nec profugo latitante Phœbo.

Quis

QVIS ACCEPIT MANVM MEAM, VT EX TENEBRIS, QVAS AMABAM ME EDVCERET? S. August. sol. c. 37.

TAceat laudes tuas, qui miserationes tuas non considerat, quæ tibi de medullis meis confitentur. 6. *Conf. c.* 7.

Tibi laus, tibi gloria, fons misericordiarum. Ego fiebam miserior, & tu propinquior: aderat iamque dextera tua ereptura me de cæno, & ablutura, & ignorabam. Nec me reuocabat à profundiore voluptatum carnalium gurgite, nisi metus mortis, & iudicij futuri tui. 6. *Conf. c.* 16.

Cogitabam hæc, & aderas mihi: suspirabam, & audiebas me: fluctuabam, & gubernabas me. Ibam per viam sæculi latam, nec deserebas me. 6. *Confess. c.* 5.

Nunc ergo video hæc, DOMINE DEVS meus, & deficit anima mea in misericordiâ tuâ magnâ, quæ est super me; quo-

niam eripuisti animam meam ex inferno inferiori, & me ad vitã reduxisti. *Sol.c.* 18.

Serò te cognoui, lumen verum, serò te cognoui. Erat autem nubes magna, & tenebrosa ante oculos vanitatis meæ, ita vt videre non possem solem iustitiæ, & lumen veritatis. *Sol. c.* 33.

Confiteantur etiam hanc tibi intimis visceribus animæ meæ miserationes tuæ DEVS MEVS. Tu enim tu omninò, nam quis alius à morte omnis erroris reuocat nos, nisi vita quæ mori nescit? 7. *Conf. c.* 6.

Quoties iàm me absorbuerat ille draco, & tu DOMINE ab ore eius extraxisti me. *Sol.c.* 18.

O lux mentis, ô lucens veritas, ô vera charitas, expelle tenebras desuper faciem abyssi mentis meæ, vt videat te intelligendo, vt cognoscat te comprehendendo, vt diligat te cognoscendo. *Sol. c.* 1.

Si quando steti, per te steti: sed quando cecidi, per me cecidi; & semper in luto iacuissem, nisi tu me erexisses; semper

cæcus fuiſſem, niſi tu me illuminaſſes. *Sol. cap.* 15.

DEVS MEVS, cornu ſalutis meæ, & ſuſceptor mei, ego infelix, ego te irritaui, ego malum coram te feci; furorem tuum prouocaui, iram promerui: peccaui, & paſſus es; deliqui & adhuc ſuſtines. Si pœniteo, parcis: ſi reuertor, ſuſcipis; inſuper dum differo, præſtolaris. *Med. c.* 2.

Tene, & rege ſpiritum meum, & aſſume illum ſecundum voluntatem tuam, vt te duce aſcendat in illam regionem vbertatis, vbi paſcis Iſrael in æternum pabulo veritatis. *Med. c.* 37.

Ine-

Inebria cor meum sobriâ ebrietate amoris tui. S. Aug. Medit. c. 37.

X I I.

Inebria cor meum ſobriâ ebrietate amoris tui. *S. Auguſt. Medit. c. 37.*

VIna quæ Cypriјs fluunt papillis,
Quæ Puer Deus affatim propinat,
Quæ Siren leuis, & maligna Circe
Cunctis gemmifero exhibent in auro,
Non ſunt talia vina, ſed venena,
Sed triſti fel amarius cicutâ,
Et ſi quid magis aſperum veneno,
Et ſi quid magis horridum cicutâ.
Illis Penelope impudica fiet,
Fiet Hippolytus ſalax Priapus,
Et fiet Cato mollior cinædo.
Hoc qui non ſobrius madet merâco
Olet dentibus, & ſaliuâ, & ore,
Hirſutis redolet quod hircus alis,
Profundæ quod anhelitus carinæ,
Quod ſerpens fera, quod recens olêtum.
Has peſtes ego deperire poſſem,
Meis ſugere virus hoc labellis?
Ah! ſortis piget, & pudet prioris,
Cum turpi ſcelerum ſedens tabernâ

Et mei immemor, & meæ ſalutis
Tales helluo viperas vorabam,
Tali me poteram replere vino.
Nunc, ô MAGNE DEVS, *pluente gutto,*
Cor locum ſcelerum riga meorum,
Cor ſedem ſcelerum laua meorum;
Et quo fel magis appetiuit iſtud,
Hoc cæli magis hauriat liquores,
Hoc tuis magis elauetur vndis.
Non ſic laſſa canum ſequente turbâ,
Fontis cerua ſacros anhelat amnes;
Vt te noctu animus, diuq́; quærit,
Suſpirat, rogat, & meri beati
Optat delicias perenniores,
Optat plenus onyx micante gemmâ
Quas deorſum pluit, eliquatq́; guttas,
Stacten, & caſiam, crocum, atque nardum.

Quid tibi ſum ipſe, vt amari te iubeas à me, & niſi faciam iraſcaris mihi? *S. Auguſt.* Confeſ. *l.* 1. *c.* 5.

S*Vauiolo, ter* MAGNE DEVS, *mihi ſuauior omni,*
Mellee mi, dulci dulcior ambroſiâ,

Quod te (pace tuâ) deludit amabile crimen;
An cadit in magnum crimen, amorq́ Deũ?
Tu miserum flammis quia me vehementibus ardes,
Vis animus simili flagret amore meus.
Nec modò vis, grandes etiam minitare procellas;
Et spondes iræ fulmina certa tuæ.
O animi saties, ô! gaudia cordis, ô! astrum,
O ori, IESV, melq́, merumq́ meo,
Vnde tuam turbo sic vilis homuncio mentem,
Vt sine me vix te viuere posse putes?
Virginis eximiæ speciem, moresq́ pudicos
Insolitis Iacob scimus amâsse modis.
Siue gregem tenui per montes pasceret herbâ,
Seu procul occultas quæreret amnis aquas:
Ante suos oculos stabat radiantior astro
Et decor, & dominæ gratia mira suæ.
Nunc labra plena rosis, niuei nunc lilia vultus,
Nunc Charitum quales fingimus esse pedes,
Nunc nullâ positos spectabat lege capillos,
Nunc oculorum acres, sed sine felle, sinus.
O quoties patrui reputans periuria dixit,
Consta, iàm pretium grande laboris erit.
Iam voto potière tuo, iàm lactea stringes
Colla, premes roseis iàm tua labra labris.

Digna

Digna puella tuis est illa laboribus, & si
Plura queas, digna est, & grauiora pati.
Dura per arma alij placitas rapuêre puellas,
Nullius illa tibi caussa doloris erit?
Tales ille suo promebat pectore voces,
Dilati solans tædia longa tori.
Et meritò, quid enim Rachele venustius vnquàm,
Ambobus vidit subdita terra polis?
Me tamen & flagras magis, & magis ignibus istis,
Cùm pice sim nigrâ nigrior, vsq; petis.
Ah! vide quid facias; flammâ nimis impare ferues:
Tam malè conformes nos sociaret Amor?
Cùm subit æterni maiestas Numinis, & me
Despicio, horribili frigore menbra tremunt.
Tu stellata poli laquearia fulgere mandas;
Et magnas Solem deproperare vias.
Turba beata tuis sic vndiq; vultibus ardet;
Pæstano veluti flosculus ardet agro.
Pascua graminibus vestis, & floribus hortos:
Læta Ceres squalet te sine, lætus ager.
Me tamen (vt Pylades furiosum amplexus Orestem)
Amplecti totis viribus vsq; petis.

Piri-

Pirithous non ſic Aegiden ſenſit amicum:
Vt tu ſollicitus noſceris eſſe mei.
Quis credat? niſi quod tuus eſt quaſi perditus œſtro,
Et ratione carens, qui nimis exſtat, Amor.
Si fugiam, commota manus mihi præparat ignes:
Si faciam, præſtò gaudia mille paras.
Diſpeream niſi te penitis deamauero fibris,
O IESV, *ô! animi melq́; , merumq́; mei.*

INEBRIA COR MEVM SOBRIA EBRIETATE AMORIS TVI. Med. c. 37.

O Fons vitæ, vena aquarum viuentium, quando veniam ad aquas dulcedinis tuæ de terrâ deſertâ, & inuiâ, & inaquosâ, vt videam virtutem tuam, & gloriam tuam, & ſatiem ex aquis miſericordiæ tuæ ſitim meam? *Sol. c.35.*

Quis mihi dabit, vt venias in cor meum, & inebries illud, vt obliuiſcar mala mea, & vnum bonum meum amplectar te? 1. *Confeſſ. c.5.*

Quàm

Quàm mira ſuauitas amoris tui, quo perfruuntur illi, qui nihil præter te diligunt, nihil quærunt, nihil etiam cogitare concupiſcunt. *Med. c.* 37.

Inhiabamus ore cordis in ſuperna fluenta fontis tui, fontis vitæ, qui eſt apud te. 9. *Conf. c.* 10.

Et nunc ecce redeo æſtuans, & anhelans ad fontem tuum. Nemo me prohibeat, hunc bibam, & tunc viuam. 12. *Confeſſ. c.* 10.

Pota me torrente voluptatis tuæ, vt nihil iam mundanorum deguſtare liceat venenatæ dulcedinis. *Med. c.* 9.

Dulciſſime, benigniſſime, deſideratiſſime, pulcherrime infunde, obſecro, multitudinem dulcedinis tuæ, & charitatis tuæ pectori meo; vt nihil terrenum, nihil carnale deſiderem, vel cogitem; ſed te ſolum amem, te ſolum habeam in corde, & in ore meo. *Med. c.* 36.

Deſcen-

Deſcendat, DOMINE, deſcendat precor, deſcendat in cor meum odor tui ſuauiſſimus, ingrediatur amor tui mellifluus. Veniat mihi tui amoris mira & inenarrabilis fragrantia, quæ ſempiternas in me ſuſcitet concupiſcentias, & ex corde meo perducat venas ſalientis aquæ in vitam æternam. *Med. c. 35.*

Sicut ergo nulla hora eſt, vel punctum in omni vitâ meâ, quo tuo beneficio non vtar: ſic nullum debet eſſe momentum, quo te non habeam ante oculos in meâ memoriâ, & te non diligam ex omni fortitudine meâ. *Sol. c. 18.*

Verbum tuum DEVS, fons vitæ æternæ eſt. 13. *Confeſſ. c. 24.*

Per-

Percute Domine hanc mentem pia cuspide dilectionis tuæ. S. Aug. Medit. c. 37.

Guil. Collaert excud.

XIII.

Percute DOMINE hanc mentem pia cuſpide dilectionis tuæ. *S. Auguſt. Med. c. 37.*

IEſule, ſax animæ, mi mellee pupule, cordis
O & delicium ſuaue, decuſq; mei,
Igniuomis quamdîu liquefient viſcera telis;
Incendet noſtrum dulcis arundo iecur?
Si tibi ſum carus, vel da mi mellee fontem,
Vel mea diſcedat, qui cremat oſſa, calor.
Tolle manum, faculaſq; tuas; moriemur amantes?
Et Libitina mei ſœnus amoris erit?
Exſtinguar, quia te noctes ſuſpiro, dieſq;,
Vt gemit abſentem caſta columba torum!
Vel tua tela moue, vel me moderantius vrat,
Quæ nimis in noſtro pectore flamma viget.
Parce precor, ne te ſubſannent carmine Vates:
Nec me materiem luſibus eſſe velis.
Namq; vbi me densâ nox lugubris opprimet vmbrâ;
Et mors marmoreo claudet auara ſpecu:

Hæc odiosa meo scribent elementa sepulchro;
Qui iacet hîc, nimio tostus amore perijt.
Hoc puerique, senesque legent: hoc posthuma noscent
Tempora, ni facias, heu! tibi crimen ero.
Sed quid ago, quò me tandem vis egit amantem?
Res est extremi plena furoris Amor.
Ah! melius; torre mi flammee pupule, nostri
Delicium cordis, deliciumque animi,
Vre, patent mea corda, patent mea viscera, telis
Mens, animusque patet, corque, iecurque tuis.
O! bone flammanti fode fortiter ilia ferro;
Ilia vulneribus non satianda tuis.
Tàm dulces nunquid miseri spernemus amores?
Tàm dulcem cælo diuite luxuriem?
Peruia blanditijs fugiemus gaudia tantis?
Ah! mea Lux, geminis carior vsque oculis,
Quo sine nil est dulce, meis nil suaue medullis,
Qui mihi deliciæ, qui mihi solus amor,
Alme DEVS, DEVS alme, simillima Patris imago,
O cor, ô! & vitæ vita, animusque meæ,
Vre, patent mea corda, patent mea viscera, telis
Mens, animusque patet, corque iecurque tuis.

Bone IESV, fac vt ſicut flamma vrens totus ardeam in tui Amoris dulcedine. *S. Auguſt. Med. c. 35.*

AH! mea Lux, mea Vita, tuis ita amoribus angi?
Et credam faciles eſſe in amore Deos?
Et credam ambroſium depaſci nectar amātes;
Mel credam Superos eſſe, merumq́; merum?
Falleris, ætherio qui potus ab vbere, manna
Neſcio quod iactas, rorifluumq́; penu.
Qui rutilis clamas aulæa micanta gemmis:
Vt polus Hyblæis innatet omnis aquis.
Quod foliata fluāt, quod ſudēt balſama ligno;
Quod ſalit hinc lactis, nectaris indè liquor.
Et ferrugineâ in violâ, mollíq; amarantho
Exſultim ſaturos ludere mille Deos.
Nosq́; fauo veſci liquido, nos ſemper Amātes
Diſtendi ambroſiâ, nectareoq́; mero.
Illecebræ ſunt hæc, & cruſtula danda puellis;
Simplicitas trahitur talibus illa modis.
Felle ſuos ſatiat, & amaris, credite, ſuccis
Dius Amor, nato par Cypri fœda tuo.
Paſcitur & luctu, & lacrymis, gemituq́;, querelisq́;,
Et ſurdâ noſtras ebibit aure preces.

Mordaci quoties apſinthia triuit aceto:
Et viuâ incendit corpora noſtra face.
Pennatâ quoties violauit arundine pectus;
Et multus foſſo pectore ſanguis ijt.
Me miſerum, quæ ſacrilego profudimus ore?
Sic agitas dominos impia lingua Deos?
Lurida ſic atro deſpumas corde venena?
Ah! nequam, ah! Stygias digna ſubire domos.
O amor, ô IESV, mea ſpes, ignoſce, furentis
Impetus ille fuit, pectoris ille calor.
Mens mea ſi cecidit, cecidit quia mobilis œſtro,
Et propiore tuo Numine victa fuit.
Errauit fateor, ſed quæ malè prouida dixit;
Et dolet, & culpæ pœnitet vſq; ſuæ.
Et dicit quod Amore tuo nil dulcius: illi
Vſq; columbatim baſia caſta litans.
Fallor, an ergò tuis fruor, ô! mea Vita, labellis?
Fallor, an æthereum mens bibit ipſa Deum?
Ah! quæ flāma meas, lambitq; voratq; medullas;
Quis me paſcit Amor, quis mihi reptat odos?
Aſtringam plus, pluſq; tuas mea Vita corollas;
Implicitemq; pedes, implicitemq; manus:
Plurima gemmifluo defigens ſuauia cordi,
Plurima mox plantis, plurima moxq; genis.
His ſemper fruar, his flagrem ſine fine fauillis:
Flagrat in immenſis vt Salamandra rogis.

PER-

PERCVTE DOMINE HANC MENTEM PIA CVSPIDE DILECTIONIS TVAE. *Med. c. 37.*

ROgo te per illa ſalutifera vulnera tua, quæ paſſus es in cruce pro ſalute noſtrâ, è quibus emanauit ille precioſus ſanguis quo ſumus redempti, vulnera hanc animam meam peccatricem, pro quâ etiam mori dignatus es, vulnera eam igneo, & potentiſſimo telo tuæ nimiæ charitatis. *Med. c. 37.*

Dulcis CHRISTE, bone IESV, reple ſemper quæſo cor meum inextinguibili dilectione tui, continuâ recordatione tuâ, adeo vt ſicut flamma vrens totus ardeam in tui amoris dulcedine. *Med.c.35.*

Quia tui valida eſt, vt mors, dilectio, abſorbeat quæſo mentem meam, ab omnibus quæ ſub cælo ſunt, ignita& melliflua vis amoris, vt tibi ſoli inhæream, ſolâque tuæ ſuauitatis memoriâ paſcar. *ibid.*

Saucia interior is hominis arcana tui amoris iaculo, & torpentis medullas iecoris flammis salutaribus penetrando succende, sanctique feruoris igne illustrando, intimæ mentis & corporis vniuersa depasce. *Med. c. 9.*

Tu sagitta electa, & gladius acutissimus, qui durum scutum humani cordis penetrare tuâ potentiâ vales, confige cor meum iaculo tui amoris, vt dicat tibi anima mea charitate tuâ vulnerata sum. *Med. c. 37.*

Sagittaueras tu cor nostrum charitate tuâ, & gestabamus verba tua transfixa visceribus. 9. *Conf. c. 2.*

Quâ dilectione, quo studio, quo feruore anima, quam desponsasti tibi fide, & miserationibus, debet diligere te verum DEVM, & pulcherrimum sponsum, qui nos sic amasti, & saluasti, qui pro nobis tot, tanta, & talia fecisti? *Med. c. 35.*

Memoria tua sancta, & dulcedo tua beatissi-

beatiſſima, poſſideat totam animam meam, atq́ue in inuiſibilium amorem rapiat eam. *Med.c.33.*

Perdit quod viuit, qui non diligit. Qui autem diligit, oculos ſuos ſemper habet ad DEVM, quem diligit, quem deſiderat, in quo meditatur, in quo delectatur, in quo paſcitur, in quo impinguatur. *Man. cap. 19.*

Amor vbi venerit ceteros in ſe omnes traducit, et captiuat affectus. S. Aug. Man. c. 18.

Guil. Collaert excud.

X I V.

Amor vbi venerit, ceteros in se omnes traducit, & captiuat affectus. *S. August. Manu. c.* 18.

QVænàm barbara diritas, Amantis
Vultum nubere, corculumq; castis
Non vulgariter æstuans fauillis,
Imo vellere pectoris recessu,
Vt tristi caueæ gemat latebrâ?
Per Deum Fidium efferus tyrannus
Omni durior es Nerone, & illo
Falsum torruit igne qui iuuencum,
Et illo satiare qui caballos
Humanâ solitus suos saginâ.
Quin si stat miseram, per omne vitæ
Tempus perdere, clade tam molestâ,
Vno protinus expedita letho
Ad plures eat; optimum, & suaue est
Metam tangere funerum suorum,
Metam cernere cladium suarum.
Quid me sic facie ferociente,
Et supercilio minante lustras?
Vmbra si tibi comitatis vlla est,

Nec de tigride natus es Sicanâ,
Clathris exime corculum, diemq́;
Hanc quæ turture purior pudicâ,
Et castâ magè continens columbâ.
Amotis nebulis sine intueri.
Vel da, quid modò moliare rerum?
Tùm pulchro Puer hæc profatus ore.
Nescis quid sit Amor, süaue nunquam
Gustasti DOMINI *iugum, nec istam*
Quam tu sic peragis ream catenam.
Si sit barbaries süauis illa est,
Quæ firmo similes catenat ære
Et vultu, & studio, & calore mentes.
Quæ lenociniys, facetÿsq́;,
Lusu, blanditÿs, amoribusq́;
(Dum primâ niue puriora cuncta,
Et castis magè casta sint ligustris)
Conformes animos, pares Amantes
Gratâ compede, vinculisq́; vincit.
Quarè pone modum tuis querelis,
Qui tantum Cypriæ Alitem Diones
Laudas, & canis, & deosculares:
Nec vim dente nigro lacesse nostram,
Quâ nil liberius, beatiusq́;,
Nil optabilius, süauiusq́;.

Quæ cantica! Quæ organa! Quæ cantilenæ! Quæ melodiæ ibi sine fine decantantur. *S. August. Man. c. 6.*

QVo thyrso Superi, melicâ quâ voce beantur?
Quos chelys attenuat insatianda modos,
O Amor, ô! inter niueos, pars magna, Quirites,
Tam miti frenas qui mea colla iugo,
Da precor (hic paries nos turbâ segregat omni;
In simili quoties adfuit æde Deus?)
Quænàm Cælituum torrent ita gaudia mētes;
Quæ tot vena sales, tot parit aula iocos?
Hoc nostras toties, totiesq; iteratur ad aures;
Nil vestris vsquàm mollius esse locis.
Aeternam clamant illic florere iuuentam:
Aeternis plateas luxuriare rosis.
Et plura his, & plura canunt; ô! amatio cordis,
Dic isto quæ sint orgia festa loco?
Ille caput palpo (limis ridebat ocellis)
Percutiens, tales edidit ore sonos.
Digne Puer, centùm radies licet Argus ocellis,
Tot tibi sint aures, quot rubet Hybla rosis:
Haud tamē his nosses oculis, his auribus vnquā,
Quod sonat Elysio semper in orbe melos.

Mente putas, animoq́; (nihil tamen acrius illis)
Mellifluas Diuûm prendere posse dapes?
Chlorida cinnameas halantem gutture nubes;
Et venâ saliens perpete dulce merum?
Hesperiæ pretium vix enarrabile syluæ;
Et Crœsi, & magni Laomedontis opes:
Et quæ Magnus Iber aurato aduectat Eöo,
Non sunt ad nostros futilis vmbra lares.
Hîc viuis ardet laquear, paries q́; smaragdis:
Hîc mirum spargunt gemmea strata iubar.
Nil nisi nectareus pluit altis nubibus imber:
Nil nisi myrrhatum ventilat aura crocon.
Arida canicies nostris procul exul ab oris,
Et capularis hyems, & glacialis anus.
Sed molles animas ibi ver exhalat, & æther;
Perpetuisq́; viret dia Iuuenta genis.
Eloquar vt Genius pulchro magè splendicet astro;
Pegaseâ vt liquidas transuolet arte vias?
Non chalybem, non ardentem timet igne sagittam:
O! quam felici tempora sorte trahit.
Nunc propter streperis salientē rupibus vndā,
Atthidis arrecta percipit aure melos.
Nunc agiles plaudit choreas, nūc carmina dicit;
Carmina non vllis deuoluenda modis.

Aspicies

Aſpicies alios genialia nablia mixtim
Percutere, hos habili tinnula ſiſtra manu.
Hic tremulas aptat viridi ſub pegmate chordas;
Hic reſonum facili pollice pulſat ebur.
Quot ſunt deliciæ, quot ſunt his gaudia regnis,
Si vis ingenio prendere, diſce prius;
Quot producat Hymettus apes, quot paſcua flores;
Quot parit Hybla roſas, terra Ciliſſa crocos:
Enumera claro radient quot ſydera cælo,
Quot frondes habeat ſylua, quot vua comas
Tum poteris ſuperæ comprendere gaudia ſedis;
Et quæ ſint noſtris orgia læta locis.

AMOR VBI VENERIT, CETEROS IN SE OMNES TRADVCIT, ET CAPTIVAT AFFECTVS. S. Auguſtin. Man. c. 18.

AMore anima ſecedit, & excedit à corporeis ſenſibus, vt ſeſe non ſentiat, quæ DEVM ſentit. *Man. c.* 20.

In quo amor Dei eſt, quando ſedet, quando ambulat, quando requieſcit, vel quando aliquid agit, cor à DEO non recedit. *Man. c.* 28.

Fac

Fac me, dulcis CHRISTE, bone IESV, fac me rogo amore, & deſiderio tui deponere onus carnalium deſideriorum, & terrenarum concupiſcentiarum. *Man. c.* 5.

Amor facit vnum ſpiritum de duobus. Amor facit idem velle, & idem nolle. *Man. c.* 18.

Hæc omnia facit amor, ſi anima exhibeat ſe ſimilem Deo per voluntatem, cui ſimilis eſt per naturam, diligens ſicut dilecta eſt. *Ibid.*

Amor dat familiaritatem DEI, familiaritas auſum, auſus guſtum, guſtus famem. *Man. c.* 20.

Anima amans ſuis renunciat affectionibus, & tota ſoli incumbit amori: vt poſſit reſpondere amori in redhibendo amore. *ibid.*

Hæc charitas, & hæc dilectio aliquid ſimile requirit in nobis, ſcilicet charitatem, quâ velut quadam affinitate conſan-

ſanguinitatis ei ſociemur, & coniungamur. *Man. c.19.*

Amor qui ſemper ardes, dulcis Chriſte, bone IESV, charitas, DEVS MEVS, accende me totum igne tuo, ſuauitate & dulcedine tuâ, voluptate & concupiſcentiâ tuâ, quæ ſancta eſt & bona, caſta & munda, vt totus dulcedine amoris tui plenus, totus flammâ charitatis tuæ ſuccenſus, diligam te DEVM MEVM ex toto corde meo, totiſque medullis præcordiorum meorum. *Med c.35.*

Væ miſeræ animæ quæ Chriſtum non quærit nec amat, arida manet & miſera. Perdit quod viuit, qui te Deum non diligit. *Man. c.4.*

Fecisti nos ad te, et inquietum est cor nostrum Domine, donec requiescat in te. S. Aug. 1. Conf. c. 1.

Guil. Collaert excud.

X V.

Fecisti nos ad te, & inquietum est cor nostrum DOMINE, donec requiescat in te. *S. Aug.*1. *Confess.c.*1.

NVmquàm tuta quies, numquàm pax certa sub astris:
Mille animo curas noxq́; diesq́; parit.
Hoc SALOMON vidit, solio cum clarus eburno
Laxauit votis omnia frena suis.
Iam, sibi dicebat, satiabor murice, & auro;
His saties rebus grandis inesse solet.
An te delectat species prædiuitis horti?
Pensilis hic omni flore virebit ager.
An vino, gemmisq́; graues crateras anhelas?
Hic vinum ambrosijs purius ibit aquis.
Velificare tuis, mea mens, affectibus, inquit;
Opta, sors homini quod dare dextra, potest.
Quod cupis, hora dabit, nullā patière repulsā:
Copia vis cornu diuite fundat opes?
Spondeo Persarum montes, & ditis Ibêri
Gazas, & Graiûm robora, resq́; Phrygum.
Quidquid apud claros Seras resplendet, & Indos,
Vina sub extremo littore siqua placent,
Omne tuum cense; spoliabo Nerea gemmis,
Quas vicina rubri littoris vnda parit.

An-

Auratâ Parium marmor tibi ſplendet in arce,
Citrea trabs, Libani gloria, tecta tenet.
Nil parſi votis; tibi nauibus, atq; quadrigis
Quæſiui gemino quidquid in orbe micat.
His mea mens gaude, tua ſunt; quid ſtulta paratas
Et fugis, & torto lumine cernis opes?
Hæc Rex, ingenij flumen cæleſte, canebat;
His reperire ſtudens otia vera bonis.
Sed curis vbi ſe vidit grauioribus angi,
Stultitiam culpans talia dicta dedit:
Fumus opes, & fumus honos, & citrea fumus
Tecta, meri fumus pocula, fumus amor;
Forma, decorq; vitro magè futilis, omnia fumus,
Si cautè videas, omnia fumus erunt.
Hæc mentem curis ſoluent, hæc nubila pellent,
Quæ ſunt incerto mobiliora freto?
Præter amare Deum pax nulla, nec otia cordi,
Omnia ſunt turbæ, præter amare Deum.
Illic vera quies: vis mundi euadere fluctus?
Effuge tot nugas, te quoq; iunge Deo.
Hac omnes barathri fugies ſtatione procellas:
Hîc eſt fixa tuis ancora ſacra malis.

Tædeat me dulcis IESV gaudere ſine te, & delectet contriſtari pro te. *S. Aug. Med. c.7.*

O! mea ſpes, ô! ocelle animæ, ô! flammula cordis,
O IESV votis meta, ſcopuſq́; meis:
O! cupidis vbi te perſtringens fortiter vlnis,
Immoriar labris pendulus erro tuis?
Et ſuaui ſoluam gemitu languentia vitæ
(Tam pia deſugens ſuauia) penſa meæ?
O IESV, Charitum myrmecia, quando ſacratis
Halitibus paſcar, ô! mea Vita, tuis?
Quando bibam tenuem pectus quam prodigit vndam?
Quando meam explebit roſcida plaga famē?
Luce mihi, IESV, patulis verſaris ocellis:
Nocte meo dormis, pupule chare, ſinu.
Quàm iuuat hoc totum me laſciuire roſeto;
Et lenocinijs pandere vela meis.
Non ego tùm cupiam Phrygiæ conuiuia menſæ:
Inuideamué tuo, Iuppiter alme, throno.
Puniceas dextrâ, læuâq́; prehendo corollas;
Et quæ mellifluo vulnera fonte ſcatent.
Emoriar, ſi non hoc nectar inebriat artus;
Emoriar ſiquid lætius eſſe poteſt.

Si me blanda fides, ſi barbitos allicit, icta
Barbitos, & IESVM pangit, & icta fides.
Eſt laurus liquidi propter caput ardua fontis,
Miſta vbi pallidulis floribus herba viret:
Hîc citharâ ſi forte leuo modulante dolores,
Vocaliſq; meum Muſa maritat ebur:
Nil cano, nil arguto, niſi mea gaudia IESVM;
Principium eſt plectris, finis, & ille meis.
Inſcripſi quoties tenero tua nomina libro:
Creuit & in viridi cortice noſter amor.
Laure, precor, bona viue diu, quæ nobile IESV
(Fortè tibi inuideant ſidera) nomen habes.
Te non lædat hiems, æſtas non vrat, & iſtas
Non tangant vnquàm tela triſulca comas.
Hîc ætate grauis renouet ſua tempora Phœnix:
His poſtrema canat carmina cycnus aquis,
Te nunquàm cernam, quin figam baſia; mille
Tam ſanctis properè baſia corticibus.
Quin caſiâ frondes, coſtoq;, thymoq; coronem:
Et ducam feſtis orgia læta choris.
Laure, precor, bona viue, diu, quæ nobile IESV
(Fortè tibi inuideant ſidera) nomen habes.
Viue diu, noſtriq; ſimul viuetis amores:
A nutu pendet nam mea flamma tuo.

FECISTI NOS AD TE, ET INQVIETVM EST COR NOSTRVM, DONEC REQVIESCAT IN TE. S. August. Conf. 1. c. 1.

EN ad te clamamus redempti tui, ſed & nunc exules tui, quos precioſo ſanguine redemiſti. In mari turbulento verſamur, tu in littore ſtans aſpice pericula noſtra: ſaluos nos fac propter nomen tuum. *Sol. c. 36.*

In hoc enim magno huius vitæ diluuio, vbi circumſtantibus agitamur procellis, & non inuenitur fida ſtatio, & locus eminentior, vbi pes columbæ valeat aliquatenus requieſcere, nuſquàm tuta pax, nuſquàm ſecura quies; vbiq; bella, & lites, vbiq; hoſtes; foris pugnæ, intus timores. *Med. c. 37.*

Infelices, heu! nos miſeri, qui per huius maris magni fluctus, procelloſaſque voragines nauem trahimus, ignorantes

an

an ad portum ſalutis peruenire valeamus. *Sol.c.35.*

Felices qui de periculo maris huius educti, ad te DEVM, portum tutiſſimum, peruenire meruerunt. O! verè felices, qui de pelago ad littus, de exilio ad patriam, de carcere ad palatium peruenerunt. *Ibid.*

Tu autem Domine expectatio Iſrael, deſiderium ad quod ſuſpirat cor noſtrū quotidiè, feſtina ne tardaueris, vſquequò perueniamus ad montem ſanctum tuum Oreb. *Sol.c.23.*

Quando veniet dies lætitiæ, & exultationis, in quâ ingrediar in locum tabernaculi admirabilis, vſque ad domum DEI, vt videam videntem me facie ad faciem, & ſatietur deſiderium meum? *Sol. c. 34.*

Da mihi te, DEVS MEVS, redde te mihi. Te enim amo, & ſi parùm eſt, amem validius. 13. *Confeſſ. c.8.*

Hoc

Hoc tantum ſcio, quia malè mihi eſt præter te, non ſolum extra me, ſed & in meipſo: & omnis mihi copia, quæ DEVS non eſt, egeſtas eſt. 13. *Confeſſ. c.* 8.

Dulciſſime, amantiſſime, benigniſſime, quando tranſibo in illam admirabilem, & pulcherrimam domum tuam, vbi perſonat vox lætitiæ; & exultationis in tabernaculis iuſtorum? *Med. c.* 37.

Po-

Polum penetrabo mente, et desiderio tecum ero. S. Aug. Man. c. 14.

Guil. Collaert excud.

XVI.

Polum penetrabo mente, & desiderio tecum ero. *S. Aug. Manu. c.* 14.

ESse quidem fateor tristißima tempora belli,
Cùm dites populat miles, & vrit agros:
Et tristis multum rapidæ vis vltima Parcæ,
Funereo absumit corpora quando toro;
Sed mea sunt istis magè nubila tempora rebus,
Dùm tacitâ clades mente voluto meas.
Tot curis vror, maceror tot deniq; votis,
Vt mihi sit vitam viuere, pœnè mori.
Naso Tomitanas non sic eiectus in oras
Exilij luxit tempora dura sui;
Quàm queror, & lacrymis mea funera prosequor vdis,
Nec lux grata meis luctibus vlla venit.
Quo me cunq; fero, pax nulla doloribus, omnis
Terra fit in gemitus ingeniosa meos.
Multa dies abijt, spatium mihi longius æuo,
Quò petij superas scandere posse domos.
Oranti surdas cælum sed præbuit aures;
Abstulit & longè spem leuis aura meam.

Sæpè, gemẽs, dixi, quàm plena doloribus hæc sunt:
Mortes mille parit nox mihi, mille dies.
Nec video qui me tam multo funere soluat;
Vel fomenta meis præbeat vlla malis.
Si, quia non merui, Superi me tollere nolunt,
Et durâ accipiunt supplicis aure preces;
Curre cor, & sacras motu pete præpete sedes;
Exiguum tribuent, vt reor, astra locum.
Nec pete Gorgonei collum frenare caballi:
Nec pete Triptolemi ducere posse rotas.
Si te torret Amor, pennas dabit ille volucres:
Vt Deus ille leuis, sic leuis ales eris.
Cum tamen intrâris superûm penetrale Deorũ,
Ne migrare velis, vel remeare, caue.
Non est in toto sedes magis aurea mundo,
Quà polus immensam cærulus ambit humũ.
Illic læta fluunt fragranti balsama ligno;
Et fluit innumeris myrrha Sabæa locis.
Quacumq; incedes, & murice pictus Adonis,
Et Narcissus erit, purpureusq; crocus.
Deniq; talis in his vernat seges aurea terris,
Luxuries omnem vincat vt ipsa modum.
Ocyus ergo vola, nobis habitabitur, eheu!
A tantis multum terra remota bonis.

Sit

Sit mihi nomen tuum IESV refocillatio, & memoria tui consolatio. *S. August. Med. c 7.*

EXtinctos platanus cælebs prius vmbret ocellos;
Antè tegat cineres frigida testa meos;
Quàm pereat tua fixa meæ præsentia menti,
Et longâ facies excidat ista die.
Te nec Centimanus furui dominator Auerni,
Te nec Parca suâ tollet auara manu.
Quàm mihi dulce mori tecum, quã viuere dulce;
Dulce mihi tecum viuere, dulce mori.
Hæc omnes penitùs sepelit dulcedo dolores;
Hoc omnem nectar pellit amaritiem.
Excitat infamem pruritum Cypria? IESVM
Mente voluto, statim Cyprius ardor abit.
Expugnare parat nostram draco letifer arcem?
Hoc, draco, Palladium, letifer ille timet.
Irruat innumeris si styx armata cerastis?
Non flectar, quia me cælicus vmbo tegit.
Quàm, mea Vita, tuis securus obambulo castris:
Hîc mihi quàm faustæ tempora pacis eunt.
Repperit & turres, & inexpugnabile vallum
Sacra tui quisquis limina cordis adit.
Hoc viuam intrepidus, viuam securus asylo,
Cuius Amor vigilans excubat ante fores.

Hic ferro Aeaciden anteibo, Nestora sensu;
Hostilis si me motus ad arma vocet
Credite munificis ita vitam ducimus astris,
Vt votum præstent numina magna meum.
Currimus inflatis velis Aquilone secundo;
Dant placidam puppi cærula salsa viam.
Vndiuagâ rutilat præfixus in arbore IESVS;
Ignitis radiat crinibus inde ratem.
Et furias, hiemesq; animi feruentis amicat
Ille meæ Pollux, & Cynosura scaphæ.
O! me felicem, qui nobilis hospite tanto,
Lenimen dubijs haurio præstò malis.
Nec te complexu foueam? nec eburnea, nomen,
Argutis celebrent plectra, manusq; modis?
Non dabo puniceo depictos murice flores;
Non fluet è manibus nardina spica meis?
Pandet opes Amor, & Syrios tibi noster odores;
Pinget Apellæâ florea serta manu.
Purpureis scribetq; rosis (ô! littera felix)
Et violâ, IESVM, *versicolôre meum.*
Iamq; graui factis studio, curâq; corollis
Vnus hic inferius versus, & alter erit.
Floride mi IESV, violarie pusio, tecùm
Dulce mihi IESV viuere, dulce mori.
Mox vbi deficient moribundo corpora lecto,
Funereâq; metet forfice Parca colum:

Tunc

Tunc ego gemmifluis decerpam basia palmis;
Et lateri, & cordi basia mille tuo.
Basia tunc labris figam, tunc basia plantis:
Tali oculos claudam tostus ab igne meos.
Deficiens tamen antè canam tua nomina, IESV,
O! IESV, ô! *animo spesq; animusq; meo.*

POLVM PENETRABO MENTE, ET DESIDERIO TECVM ERO. *S. Augustin. Man. c.* 14.

BEatus qui sedet solitarius, & tacet, & stat super custodiam suam iugiter die, ac nocte: vt adhuc in hoc fragili corpusculo positus, prælibare valeat aliquatenus dulcedinem tuam. *Med. c.* 36.

Putasné videbo diem illam, diem iucunditatis, & lætitiæ, diem quam fecit Dominus, vt exultemus, & lætemur in ea. *Sol. c.* 35.

O quàm mira, quàm pulchra, quàm acceptabilia sunt domus tuæ habitacula Domine virtutum! concupiscit intrare in ea hæc peccatrix anima mea. Quan-

dò veniam, & apparebo ante faciem tuam? quando videbo DEVM MEVM, quem ſitit anima mea? *Med. c.31.*

Quæ cantica, quæ organa, quæ cantilenæ, quæ melodiæ ibi ſine fine decantantur! *Man c.6.*

Eia, DOMINE, moriar vt te videam; videam vt hic moriar; nolo viuere, volo mori; diſſolui cupio, & eſſe cum CHRISTO. Mori deſidero, vt videam CHRISTVM; viuere renuo, vt viuam cum CHRISTO. *Sol. c. 1.*

O Hieruſalem domus DEI æterna, tu eſto lætitia & conſolatio mea; dulcis memoria beati nominis ſit releuatio mæroris, tædiorumque meorum. *Med. cap. 20.*

Felix anima, quæ terreno reſoluta corpore libera cælum petit: ſecura eſt, & tranquilla, non timet hoſtem, neque mortem. *Med. c.23.*

Iam enim me nulla delectant, præ dulcedine tua, & decore domus tuæ, quam dilexi. 8. *Confess. cap.* 1.

Neque enim vlla anima vnquam potuit, poteritue cogitare aliquid, quod ſit te melius, qui ſummum, & optimum bonum es. 7. *Confeſſ. c.* 4.

Heu! mihi rex meus, & DEVS MEVS, quia incolatus meus prolongatus eſt. *Med. c.* 4.

Intrem in cubile meum, & cantem tibi amatoria, gemens inenarrabiles gemitus in peregrinatione meâ, & recordans Hieruſalem extento in eam ſurſum corde, Hieruſalem patriam meam, Hieruſalem matrem meam. 12. *Conſ. cap.* 16.

O regnum beatitudinis ſempiternæ, vbi tu Domine, ſpes Sanctorum, & diadema gloriæ, facie ad faciem videris à Sanctis. *Sol. c.* 35.

Fons vitæ, da sitienti animæ meæ
semper ex te bibere. S. Aug. Med. c. 37.

Guil. Collaert excud.

XVII.

Fons vitæ, da ſitienti animæ meæ ſemper bibere ex te. *S Auguſt. Med. c.37.*

LImosâ morior mundi ſtagnantis in vluâ;
Nec liquidam, præſtò eſt, qui ferat vllus, opem.
Sæpè quidem volui Babylonia ſumere ſtagna;
Noſtra ſed increuit, ſtagna per illa, ſitis.
Ergo vbi triſtis hiems vitalem exſtinxerit auram,
Effugietq; ſuum ſpiritus ante diem:
Enodes inter iuncos, cannaſq; paluſtres,
Depaſcent auidæ viſcera noſtra feræ.
Ah! procul ite (mei pars optima cordis) Amores,
Quos potui innumeris demeruiſſe modis.
Non ego vos poſthàc ſtrictis amplectar in vlnis;
Rorabunt veſtram balſama nulla comam.
Pactilibus variare roſis, variare corollis,
Et veſtram Syriâ nube rigare ſtolam,
Hic eat, indulgent cui plenos aſtra calores;
Fortunæ fulſit altera ſtella meæ.
Torreor, ardenti, ceu Syrius æſtifer, aſtro
Culta, ſitibundis, feruida torret, agris.

Iam propè deficio; si tandem cælite nimbo
Decideret labris gutta vel vna meis.
Tristis Agar puerum reficit putealibus vndis;
Ignotam monstrat dum Puer Ales aquam.
Innumeram potuit Moses recreare cateruam,
Dum siccam subitis replet erêmon aquis:
Et nos arentes morimur; nec profluus humor,
Nec labris venit Naïs amica meis.
Lux mea, cui quinis emanat lympha scatebris,
Qui roseas viuo gurgite fundis aquas,
Irriguam sitienti animæ pande, Optime, venam:
Exstinguar liquidas sobrius inter opes?
An rursus satiabor aquâ Babylonide? rursus
Ambabus malis fœtida stagna bibam?
Fons vitæ, sine me pasci lateralibus vndis:
Nil nisi de patulo, flumina, corde fluunt.
His Genio indulgere meo, his satiarier vndis,
O! si vel modicùm me tua dextra sinat:
Ebria mens, sine fine suos resonabit Amores;
Vt resonat flammas Atthis amœna suas.

Possideam te beatitudo sempiterna, possideã te in medio cordis mei. *S. Aug. sol. c. 1.*

MAGNE DEVS, *rerumq́ parens, & origo mearum,*
Quò nihil æthereus dulcius orbis habet,

Da

Dà tua complexu teneam iunctiſsimus ora;
Hoſpitioq́ tui, tempora, cordis agam.
Et ſi fortè meæ non ſunt tibi tædia flammæ,
Manſuros noſtro pectore fige lares.
Non ita poſt hiemes, & verſas æquoris vndas,
Nauta petit patriam laſſus adire domum:
Non ita puniceos Auroræ flagitat ortus,
Dum prægrande parat ire viator iter:
Quàm peto te terraq́, mariq́, domiq́, foriſq́;
Ad tua quàm tendo, Numina, ſæpè manus.
Nec mirum, quid enim te maius continet orbis;
Aut quid amore tuo ſuauius eſſe queat?
Siue petam vndātes Zephyri ſpiramine ſyluas,
Siue petam pictis plena vireta roſis:
Cuncta mihi ſordent, nec ſyluis recreor vllis,
Nec capiunt animum picta vireta meum.
Sic odit mirâ ſtratam dulcedine menſam;
Cui morbo periјt dulcis in ore ſapor.
Magdalis hoc ſenſit, Cypriјs quæ trāsfuga caſtris,
Sub ſignis meruit digna virago tuis.
Nam teneras carpſit poſtquàm noua flamma medullas,
Et pia iam ſponſo cepit adeſſe ſuo:
Coccina famoſæ pretium, procul exuit, artis;
Et flauis gemmas, quas tulit antè, comis.

Deliciæ tu ſolus eras, tu ſola voluptas,
Tu mentis requies, ſolus & vnus Amor.
Audierat Dominum tectis ſplendentibus iſſe,
Vt Phariſæe tuas ſumeret ore dapes:
Nil riſus, vrbiſq; iocos, poſteſq; ſuperbos,
Nil domini curans grande ſupercilium,
Ilicet excurrit, celeres Amor addidit alas:
(Tantus in egregiâ virgine feruor erat)
Excurrit, ſubijtq; leui penetralia paſſu,
Fuſus vbi picto murice ſponſus erat.
Tùm verò ingenti præcordia ſaucia flammâ,
Incepit nudos ſtringere tota pedes.
Tùm lacrymas vndare, ſacras tũ tergere plantas;
Tùm dare cum Syrio diues arôma croco.
Oſcula mox ſanctis infigere millia plantis,
Et poſt hæc, rurſum millia plura dare.
Non ſic appoſitis nectuntur vitibus vlmi:
Nexuit vt ſponſo brachia caſta ſuo.
Vt verò Dominus iacuit poſt funera mortis,
Et ſacra marmoreus condidit oſſa ſpecus:
Ocius exilijt, pernicibus excita curis,
Vt clauſo raperet corpora cara ſpecu.
Nulla polo clarum præbebat Cynthia lumen:
Illa tamen Solymis longius ibat agris.
Audacem faciebat Amor, quod tela, nec enſes,
Non horret tenebras, hoc faciebat Amor.

Vt

Vt cautè vigiles fallat, vigilabat & ipsa;
Armaq; si sit opus, dura pararat Amor.
Si potuit tantum, quia magnis ignibus arsit;
Fac mea mens simili protinus igne flagret.
Fac tua complexu teneam iunctißimus ora,
Hospitioq; tui, tempora, cordis, agam.

FONS *VITAE*, *DA* SITIENTI *ANIMAE MEAE* SEMPER BIBERE EX TE. *S. August. Med. c.* 37.

FOns vitæ, reple mentem meam torrente voluptatis tuæ, inebria cor meum sobriâ ebrietate amoris tui, vt obliuiscar quæ vana, & terrena, & te solum iugiter habeam in memoriâ meâ. *Med. cap.* 37.

Tu melle dulcior, lacte & niue candidior, nectare suauior, gemmis, & auro pretiosior, cunctisque terrarum diuitijs, & honoribus mihi charior. *Med. c.* 35.

Dulcissime, desideratissime, amabilissime trahe os sitientis te animæ, in superna fluenta æternæ satietatis: immo trahe me

te, fontem viuum, vt inde bibam, vnde ſemperviuam, DEVS MEVS, vita mea. *Med. c.* 37.

Quando venies conſolator meus? quem expectabo? ô ſi ſatiabor, cum apparuerit gloria mea, quam eſurio! ô ſi inebriabor ab vbertate domus tuæ, ad quam ſuſpiro! ſi potabis me torrente voluptatis tuæ, quam ſitio! *Med. c.* 41.

Tribue pro pietate, & bonitate tuâ, vt iſte calix tuus inebrians, & præclarus ſatiet ſitim meam; vt inhiet tibi ſpiritus meus, & ardeat mens mea in amore tui, oblitus vanitatis, & miſeriæ. *Med. c.* 36.

Ibi dabis mihi vbera abundantius, & perfectius, & ſatiabis me ſatietate mirificâ, ita vt nec eſuriam, nec ſitiam in æternum. *Med. c.* 25.

Inueniam te deſiderium cordis mei, teneam te, amor animæ meæ. Amplectar te, ſponſe cæleſtis, exultatio mea ſumma intus, & extra. *Sol c.* 1.

Tota

Tota ſpes mea non niſi in magnâ valde miſericordiâ tuâ DOMINE DEVS. Da quod iubes, & iube quod vis. 10. *Confeſſ. cap.29.*

Amo te, DEVS MEVS, magiſq́ue ſemper amare cupio; quia tu es reuerà omni melle dulcior, omni lacte nutribilior, & omni luce clarior. Idcirco ſuper omne aurũ, & argentum, & lapidem precioſum es mihi carior. *Sol.c.19.*

Amor

Lubricæ ætatis motus, actusque leues coercet. S. Aug. Man. c. 19.

Guil. Collaert excud.

XVIII.

Amor lubricæ ætatis motus, actuſque leues coërcet. *S. Auguſt. Man. c.19.*

HOc vitæ, rapidis teritur quod paßibus, æquor,
Mille mali ſpecies, mille laboris habet.
Lubrica ſic glacies non eſt, ſic lubricus anguis;
Lubrica quàm vitæ ſemita tota tuæ.
Reſpice quàm crebro ſignata ſit orbita lapſu;
Hic vbi ceruicem fregit, vbi ille pedem:
Et dices, hæc ſunt millenis plena periclis,
Vix qui ritè cauet, ſat cauet ille tamen.
Innumeros narrare velis ſi carmine caſus:
Tentabis, plus quàm res ſinit ipſa, loqui.
Præcipitem quia tàm multi fecêre ruinam,
Doctrinâq; graues, & pietate viri:
Vt citius Libyæ flauas numerâris arenas,
Nix citius Scythico quanta ſub axe iacet;
Quàm numeres caſus, proſtrataq; corpora, quando
Innumero numerus deficit ipſe ſuo.

Hic

Hic Salomon cecidit, quô non ſapientior alter:
Hic Dauid ſolymi rexq́ue, decusq́ue ſoli.
Hic nimis externæ Samſon confiſus amicæ:
Hic hominum primus, lapſus, in orbe parens.
Sic latet occultè, fallitq́ue volubilis error,
Vt ſatis hæc pauci damna cauere queant.
Certa quis hæc igitur inter diſcrimina, ductor
Qui me ſuſtentet, ne malè labar, erit?
Quis mihi porget opem titubanti? quis mihi tendet,
Vt dare ſæpè ſolent per vada cæca, manũ?
Hæc ego clamabam, cum Penniger aureus ore,
Multaq́ue promittens viſus adeſſe mihi.
Porrectâq́ue manu trepidantem, & magna pauentem
Solari cœpit talibus inde modis.
Pone metum, duce me caſus ſuperaueris omnes:
Tu ſectare meos, ipſe præibo, gradus.
Si callis non firma ſatis veſtigia fallat;
Nil paueas, humeris nitere, tutus eris.
Inter inhumanos, teneras ego ſæpè puellas,
Carnifices duxi, per graue mortis iter.

BAR-

BARBARA, quæq; micat geminas exerta mamillas,
Et sata quæ Coßi sanguine DIVA fuit;
Et Latias inter, sax CÆCILIS alma, puellas,
Et reliquæ, quas nunc cærula tēpla tenent,
Me duce calcarunt flammas, gladiosq;, rotasq;,
Calcaruntq; tuas, æquore Nata, faces.
Quarè pone metum, duce me tutißimus ibis;
Ponè meos sollers tu modò, ponè gradus.

Melius est mihi non esse, quàm sine IESV esse. *S. August. Med. c. 39.*

NI te plus oculis deamem, mea Vita, repentè
In deforme ruat, corpus inane, chaos.
Te sinè respirem? sinè te iubar ætheris alti
Hauriam, & obscurâ lumina nocte premā?
Sulphureas prius, ô mea Lux, detrudar ad vndas,
Quàm mihi sacra tui nominis vmbra cadat.
Antè gemat tostum flammâ Phlegetontide pectus,
Tartareis fiam præda perennis aquis:
Quàm sine te viuā, quā nullea sensibus vnquā
Excidat æterni nominis aura tui.

Quas hic mollicies labris exſugimus vdis;
Quo diſtenta calent pectora noſtra mero.
Mens vbicumq; meum radio legit indice IESVM,
Protinus aërium curſitat ales iter:
Et putres linquens latebras, velut enthea, thyrſo
Totas incendi ſentit, & igne fibras.
O & delicias, & amica cupedia, IESVS
Quæ menti ſternit nocte, dieq; meus.
Et gazas venaris adhuc miſer Euclio, & hircus
Putris oles Paphiæ furta, ſaleſq; Deæ?
Et te lacteolâ delectant oſtrea carne,
Scrupea muriceis quæ tegit ora vadis?
Ah! pereat quiſquis præter, mea fercula, IESVM,
Delicias vllo concipit eſſe cibo.
Ah! pereat quiſquis præter, mea gaudia, IESVM,
Diuitias vllo ſuſtinet eſſe loco.
Sterne mihi ſaliare epulum, menſaſq; Deorum,
Maßica gemmatus vina refundat onyx,
Tranſcendant mea vota Midam, ſi deſit IESVS,
Omnia erunt animo nauſea pura meo.
Nudus opum viuam pluſquàm miſerabilis Irus,
Nec ventrem ſatient murcida fruſta meum:
Strangulet eſuries fauces, exibo ſerenâ
Fronte, meæ tantum ſit comes ille neci.
Si te Seraphicæ venerantur, amantq; cohortes;
Si decor ipſe ſoli, ſi decor ipſe poli:

Si pro me tantos voluiſti ferre labores,
Hæſerit vt duræ peſq́ꝫ, manuſq́ꝫ trabi,
Non ego te feruens magno venerabor amore;
Non eris ô animâ dulcior vſq́ꝫ meâ?
Donec erunt equidem vitæ mihi tempora, nulla
Te ſine lux ſurget, te ſine nulla cadet.

AMOR LVBRICAE AETATIS MOTVS, ACTVSQVE LEVES COERCET. Man. c. 19.

BEneficia tua magna ſunt hæc, quibus nos honorificaſti, dans nobis Angelos tuos ſpiritus, in miniſterium noſtrum. *Sol. c. 27.*

Grandis eſt eis cura de nobis: magnus eſt effectus dilectionis eorum ergà nos, & hoc totum propter honorem tuæ inæſtimabilis charitatis, quâ dilexiſti nos. *Ibidem.*

Inſuper facis Angelos tuos ſpiritus propter me, quibus mandaſti, vt cuſto-
diant

diant me in omnibus vijs meis, ne fortè offendam ad lapidem pedē meum. *ibid.*

O DOMINE DEVS noſter, in velamento alarum tuarum ſperemus,& protege nos, quoniam infirmitas noſtra quando tu es, tunc eſt firmitas, cum autem noſtra eſt, infirmitas eſt. 4. *Confeſſ. cap.* 16.

Diligunt nempe conciues ſuos, per quos ſuæ ruinæ ſciſſuras reſtaurari expectant. Ideoque magnâ curâ, & vigilanti ſtudio adſunt nobis omnibus horis, & locis, ſuccurrentes, & prouidentes neceſſitatibus noſtris, & ſolliciti diſcurrentes inter nos,& te DOMINE, gemitus noſtros, atque ſuſpiria referentes ad te, vt impetrent nobis facilem tuæ benignitatis propitiationem, & referant ad nos deſideratam tuæ gratiæ benedictionem. *Sol.c.*27.

Minus enim te amat, qui tecùm aliquid amat, quod non propter te amat.

O amor

O amor qui ſemper ardes, & nunquam extingueris, Charitas, DEVS MEVS, accende me! Continentiam iubes, da quod iubes, & iube quod vis. 10. *Confeſſ. cap. 29.*

Libros

Libros de Trinitate quos susceperat S. Augustinus pueruli monitu relinquit. *A.A. varij.*

Guil. Collaert excud.

XIX.

Libros de Trinitate, quos susceperat S. AVGVSTINVS, Pueruli monitu relinquit. *A. A. varij.*

THeologâ PATER *exhaustus, fractusq́; palæstrâ,*
Dum Triados vastas mente volutat opes,
Liquit opus, serâ fumosus lampade, tantâ
Exanguis fermè, deficiensq́; morâ.
Cynthia iàm tacitum peragrarat lucida cursum,
Iàm croceis cælo Bosphorus ibat equis:
Cum fessus, studijsq́; nimis vehementibus æger,
Museum morso deserit vngue, suum.
Mons erat hîc alto protensus in aëra dorso,
A Centum-Cellis non procul vrbe iacens.
Mons ingens, auibusq́; ferisq́; rapacibus hospes;
Quô grauis irati frangitur vnda maris.
Multa PATER *voluens hac dùm spatiatur in orâ,*
Et sepelit curas, aura marina, graues;
Ecce Puer maris in ripâ, cui lactea ceruix,
Vicissent violas lumina, labra rosas.

Dispositis illi vestis pulcerrima gemmis,
Ebria Sidonio quæ fuit antè cado.
Et capiti virides baccæ, viridesq́ pyropi,
Et collo è medio, lecta coralla mari.
Vel similis, vel adhuc longè formosior illo,
Qui Cypriâ natus fingitur esse Deâ.
Paruulus hic sudore madens infúndere paruum
In puteum cunctas fortè parabat aquas.
Res superāsq́ fidem, multo quoq́ digna cachinno,
In paruam, Oceanum ponere velle, scrobem.
Hunc Patritiades *spectans ita substitit, angue*
Vt sistit viso, grande, viator iter.
Ire tamen libuit, caussamq́ exquirere facti,
Nam res insoliti plena stuporis erat.
Ac prior, heus mi mellee pupule, dà bone, clamat,
Vnde, quis, & studio sudor hic vnde tuo?
Subridens leni formosulus ille labello,
Ipse vides, studij quod mare caussa mei.
Si placet, hæc oculis metire volumina ponti,
Cæruleus quantas Nereus vndet aquas:
Accipiet locus hic omnes quas videris vndas,
Et quas vlterius mente videre potes.
Hoc opus, hic labor est. Risit PATER *optimus illi,*
Mirans sollertem pectore desidiem.

Namq́

Namq; videbat vti cumulos properabat aquârũ
Hoc minimo, feruens, intumulâre specu.
Cui videt Hybla, parem cũ corpora luce carentũ
Non procul à tecto, sedula condit apis.
Irrequies tamen vrget opus, properatq; ruitq;
Exhaurire cauâ, cærula vasta, manu.
Vt PATER *hæc multo vidit dignissima risu,*
Increpuit studium talibus indè modis.
Næ, mi pupe, operam perdis; quî fossula tantas
Oceani capiat, ne digitalis, aquas?
Hoc est velle polum longo quasi findere ferro;
Et plenum æquoreis piscibus esse solum.
Quarè parce tuis, mi belle, laboribus; ista
Est humeris moles non capienda tuis.
In caput antè suas regeret Tagus aurifer vndas,
Sol noctem faciet, Hesperus ipse diem;
Lucidus antè nigro miscebitur axis Auerno,
Et seges in medio crescet opima mari:
Quàm pelagus (liquet id, mi mellitissme, cũctis)
Hac vnquàm clausum videris esse specu.
Dixerat; ille tamen pensum quod ceperat antè
Vrgebat magnâ sedulitate suum.
Tùm quasi commoto vultu se sustulit, atq;
Hos pulcro cecinit dulciter ore sonos.
Das vitio PATER, *& studium te iudice nostrũ*
Desipit, at nugis non mala caussa meis.

Si præbêre reo facilem mihi comiter aurem
Non piget, hoc multùm ſaxo probabis opus.
Nam quod ſtultitiæ falſo me crimine carpis,
Te veri arguerem criminis eſſe reum.
Quis te ſcribendi modus inſanabilis vrget,
Macrum, omni quòd te Delia nocte, videt?
Vis tenui, credo, vaſtum mare currere limbo;
Noctua vis clarum prendere cœca diem.
Strenua, prô! quàm te malè vexat inertia, niſu
Aurea dùm ſimili, plumbeus, aſtra petis.
Quid facias, tacitâ tecum circumſpice mente:
Exitus his quondàm non bonus eſſe poteſt.
Dùm petit infirmis nimium ſublimia pennis
Icarus, Icariis nomina fecit aquis.
Hæc te, ſi verſas animo benè, fabula tangit:
Hiſtoriis vera eſt omnibus illa magis.
Nè puerum, toruâ nè me precor aſpice fronte:
Et DEVS *in paruis rebus ineſſe poteſt.*
Viuaci nunquàm penetrabis acumine mentis
Horrendæ Triados, tam citò, grande iubar:
Quàm mare, quàm piſces ſcrobs tantula ſorbeat omnes,
Et ſicco ſedeant pinea texta freto.
Crede mihi, non tã citus æthere labitur imber,
Aut ſtupam arentem deuorat ignis edax;

Quàm dicto citius puteo claudentur in isto
Oceani innumeræ, Nereidumq́; domus.
Quod te ergò cacoëthes habet? quô concitus œstro,
Tam paruis tentas ista stupenda modis?
Non si Smyrna suas lauros, & Mantua donet;
Non si Cælituum Pallade plenus eas,
Digna canes; ieiuna nimis tua Barbitos, omne
Hîc fide, & arguto pollice mutit ebur.
Sors tua mortalis, non est mortale quod optas:
Grandia propositi contrahe frena tui.
Hæc vbi dicta, polum petijt pernicibus alis;
Candidior Phœbo, quà volat, aura fuit.
Hâc PATER *& nouitate rei, monstrisq́; Deorum*
Elinguis, muto reppetit ore larem:
Admirans verniq́; rosas, & lilia vultus,
Attonitoq́; stupens pectore grande sophos.

LIBROS DE SS. TRINITATE QVOS SVSCEPERAT S. AVGVSTINVS PVERVLI MONITV RELINQVIT. AA. varij.

HVius myſterij immenſam profunditatem mens humana concipere non poteſt, nec oratoria lingua enarrare, neque diffuſi ſermones, nec bibliothecarum volumina queunt explicare. Si totum mundum libri repleant, tua ſcientia inenarrabilis explicari non poteſt, quoniam verè indicibilis es; nullo modo ſcribi potes, neque concludi, qui es fons lucis diuinæ, & Sol claritatis æternæ. *Med. cap.29.*

Nonne tu es DEVS abſconditus, & inperſcrutabilis maieſtatis, ſolus tui-ipſius maximus cognitor, & mirabilis contemplator? *Sol.c.* 33.

Soli quidem tibi Trinitas integrè nota eſt: Trinitas ſancta, ſuperinenarrabilis, & ſuperincomprehenſibilis, ſupereſſentialiter exſuperans omnem ſenſum, omnem

nem rationem, omnem intellectum, omnem intelligentiam, quam neque dicere, neque cogitare, neque intelligere, neque cognoscere possibile est, etiam oculis Angelorum. *Sol.c.31.*

Inperscrutabiliter habitas in teipso, vbi lux inaccessibilis, & lumen imperscrutabile, & inprehensibile, & inenarrabile, ad quod non attingit aliquod lumen. *ibid.*

Te inuoco beata, & benedicta, & gloriosa vna Trinitas, Pater, & filius, & Spiritus Sanctus, DEVS, DOMINVS, paracletus, charitas, gratia, comunicatio. *Med. cap.31.*

Immensitas diuinæ magnitudinis tuæ ista est, vt intelligamus te intra omnia sed non inclusum, extra omnia, sed non exclusum. *Med. c.30.*

O æterna veritas, & vera charitas, & chara æternitas tu es DEVS MEVS, ad te suspiro nocte ac die, tibi inhio, tibi intendo, ad te peruenire desidero. Qui nouit te, nouit veritatē, nouit æternitatē. *Med.c 33.*

Cor humanum in desiderio æternitatis non fixum, nunquam stabile potest esse. S. Aug. Med. c. 25.

Guil. Collaert excud.

X X.

Cor humanum in desiderio æternitatis non fixum, nunquam stabile potest esse. *S. August. Man. c. 25.*

QVi pacem stabilem, diesq; puros,
Qui mentis requiem cupis perennem,
Nequidquàm trabeam, sacrosq; fasces,
Gazas, & meritas cruore lauros,
Et tinctas Tyrio togas veneno
Venaris miser, & deoscularis;
Nequidquàm dominæ tuæ lepôres,
Formam, cæsariem, genas, & ora,
Et flexos varijs modis capillos
Laudas, & gemis, & stupente mundo
Istas ore canis, lyrâq; nugas.
Nàm nec promeritæ cruore lauri,
Nec blandi dominæ tuæ lepôres
Dabunt, & nebulis dies remotis,
Et menti requiem beatiorem.
Ingesto tua crescit arca nummo?
Nigras Autolyci verêre dextras,
Fortunæ tibi vel rotam nouercæ.
Regi proximus ambulas, superbo

Tumens syrmate, liberas per vrbes?
Quò te blanda magis leuauit aura,
Hoc magis volucrem verêre casum.
Nil fixum, nihil his tenaxq; terris.
Non sic in medio carina ponto
Ventorum furias tumultuantûm,
Et sæui trifidos Iouis furores
Recèns passa labat, ruitq; in omnes
Nauclêro sine dirigente partes;
Quàm cor innumero rotatur æstu,
Quàm cor innumero feritur ictu,
Inconstans magè Proteo, vel ipsis
Inconstans folijs magis caducis.
Fuluum Iuppiter, in sinu, metallum
Quod fudit Danaës, tibi refundat;
Quod tangis pretium Midæ coæquet,
Tethys vtraq; te pauescat vnum,
Miser semper eris, magisq; plures
Lictores animo fouêre perges,
Quò sortem tibi plus fauêre credes.

O! mi-

O! miſera ſors hominis, cum hoc perdidit ad quod factus eſt, & inuenit miſeriam, ad quam factus non eſt. *S. Auguſt. Man. c. 31.*

ADdita iàm fuerat vaſto manus vltima cælo;
Terraq; iàm plenis tota virêbat agris.
Cùm Deus impoſuit, modò quem formârat, Adâmum,
Fons vbi quadrifidas voluit amænus aquas.
Ille operum finis, tanti decus ille laboris,
Hoc poterat fauſtos ducere in orbe dies.
Quidquid enim pontus, quidquid vaſtiſsima tellus
Continet, aërio quidquid in orbe fuit,
Subdiderat primo facilis Deus omne parenti:
Muneris hoc magni pondus, & inſtar erat.
Vidiſſes omni poſitâ feritate leones
Sternere ſe, Domini molliter ante pedes.
Vidiſſes raucis blandiri motibus vrſos;
Innocuas coram, ludere, rege tigres.
Nàm Deus hunc, cæli, & terræ naſcentis origo,
Plenum deliciis iuſſerat eſſe locum.

Carpite, mandarat, ſapient quæcumq; palato:
Ex facili, quam vos vultis, habête dapem.
Hîc lactis fontes, ibi profluit ebrius amnis:
Hic pleno currunt deflua mulſa ſpecu.
His citrus in ſyluis pandos fert pondere ramos:
Iſtis luxuriat Palladis arbor agris.
Deniq; quidquid in hoc vernat viuitq; virêto,
Subiectum veſtris vſibus eſſe volo.
Ne tamen ex iſtâ (ſemel hoc, iterumq; iubebo)
Arbore, vel primis tangite poma labris.
Illibata mihi maneat, ſic impero! nàm mors
Præſens, & ſcelus eſt, vel tetigiſſe ſemel.
Sic magnus fuerat iuſto DEVS *ore locutus,*
Indulgens reliquis largiter eſſe bonis.
Liuidus hoc fluctu rerum Stygis incola nigræ,
Mortifero, tectus prodijt, angue, caput.
Prodijt, & blandis adiens ſermonibus Euam,
(Aptior hæc armis pars quia viſa ſuis)
Quis vetat eximios, inquit, decerpere fœtus;
Aureaq; ambobus poma probare labris?
Ah! ferus, & vobis nimium crudelis, & hoſtis,
Delicias tales qui malè cumq; negat.
Nouit enim primis fuerint, vbi manſa labellis,
Vos fore conſimiles, tempus in omne, Dijs.

Credite

Credite, nil tantis, nisi liuor, honoribus obstat:
Hoc timet, hoc istis legibus ille cauet.
Quare si vestris vultis benè credere rebus,
Mandite: quid modicũ mala probasse nocet?
Dixerat orator catus hæc, vafer, atq; bilinguis;
Et visus verbis Attica Musa suis.
Quid facient? soluent magni mandata Tonãtis?
Hinc timor, ex aliâ parte trahebat honor.
Victus honore timor, capiunt tandem arbore fructum:
Hei! mihi quàm multis flebilis ille fuit.
Nam DEVS *apricum dum fortè perambulat hortum,*
Iam medium calido sole tenente diem:
Ficulnis illum folijs se nubere vidit;
Monstrabat subitus hæc tegumenta pudor.
Vidit, & horribili succensus crimine, dixit,
Quis membris suasit quærere texta tuis?
Quis vitare meos tantâ formidine vultus?
Ah! scelus, ah! generis certa ruina tui.
Hoccine iussa Deûm facere est? seruareq; leges?
Ocius his, miseri, vertite terga locis.
Ite procul, lappas inter, tribulosq;, ferasq;,
Det spinas tellus, quæ dedit antè rosas.
Antè poli flammas, ponti numerabitis vndas,
Quàm mala, per longos quæ patienda, dies.

Hæc

Hæc fuit in noſtros ſententia dicta parentes;
Vnum nunc luimus, poſthuma turba, ſcelus,

COR HVMANVM IN DESIDERIO ÆTERNITATIS NON FIXVM, NVNQVAM STABILE POTEST ESSE. Man. c.25.

IN his caducis, & tranſitorijs, in quibus animæ affectus captiui tenentur, veram requiem inuenire non valet: quoniam tantæ eſt dignitatis, vt nullum bonum, præter ſummum bonum, ei ſufficere poſſit. *Man. c.25.*

Quando anima te habet, plenum eſt deſiderium eius, & iàm nihil aliud quod deſideret exterius reſtat. *Sol. c. 30.*

Cum enim ſis ſummum, & omne bonum, non habet quod deſideret amplius, ſed poſſidet te omne bonnm. *Ibid.*

Cùm autem creaturam deſiderat, continuam famem habet, quia nihil eſt quod eam impleat, niſi tu ad cuius imaginem eſt creata. *Ibid.*

Cur

Cur ergo per multa vagâris homuncio, quærendo bona animæ tuæ, & corporis tui? Ama vnum bonum, in quo ſunt omnia bona, & ſufficit. *Man.c.34.*

Quamdiu miſer iactabor in fluctibus mortalitatis meæ clamans ad te DOMINE, & non exaudis? *Sol.c.36.*

Anima tantæ eſt dignitatis, vt nullum bonum, præter ſummum bonum, ei ſufficere poſſit. *Man.c.25.*

O gaudium, ſuper gaudium, gaudium vincens omne gaudium, extra quod non eſt gaudium? Quando intrabo in te, vt videam DEVM MEVM, qui habitat in te? *Sol. c. 35.*

O æterna veritas, & vera charitas, & chara æternitas, tu es DEVS MEVS, tibi ſuſpiro die, ac nocte, tibi inhio, tibi intendo, ad te peruenire deſidero. *Med. c.35.*

Hinc pascor a vulnere, hinc lactor ab vbere.

Guil. Collaert excud.

XXI.

Hinc paſcor à vulnere, hinc lactor ab vbere.

Viuimus, ô Pæan! hinc lacteus effluit imber,
Plaga meas illinc promit hiulca dapes.
Si iaceam, præstò eſt noſtro medicina dolori:
Si valeam, paſcor vulnere, lacte fruor.
Vexat me maleſana fames? ad vulnera curro:
Torret anhela ſitis pectora? poſco ſinum.
Quas ego delicias auidis hic ſugo labellis;
Quod datur hinc epulum, quod datur indè merum!
His Latiæ cedunt, his Graiæ fercula menſæ:
Hæc magni præstant mellea vina Iouis.
Tunc ego vel rex ſum, vel rege beatior omni;
Tantus ineſt epulis guſtus, honoſq́; tuis.
Currite lacteoli, mea flumina, currite fontes,
Flumina pectoribus delicioſa meis.
Currite, nam primo Phœbi venientis ab ortu,
Nil vobis vſquàm dignius orbis habet.
O! pleno quoties hilaraſtis gutture venas;
Cum niueus tales depluit imber aquas.
O! poto quoties ſatiaſtis ſanguine pectus:
Et ſtupuit tantam mens mea luxuriem.

Pur-

Purpurei quærant opſonia Perſica reges,
Et Ganimedæâ Cæcuba digna manu.
Oſtrea venentur ſub vtroq; natantia ponto,
Et quæ diuerſo ſole falerna calent.
Hîc cibus, hîc potus meus eſt, hîc nobile nectar,
Hic plena ambroſijs pabula delicijs.
Quid melius? rigat ora Parens, dat vulnera Natus:
Hic epulas vltrò porrigit, illa merum.
Quò me cumq; traho, ſequitur me teſſera amoris:
Quò me cumq; fero, ſymbola amoris eunt.
Hac liceat ſtatione mori! ſin' viuere detur,
Excubias pernox hac ſtatione traham.
Non benè conſortes epulis patiemur in illis;
Nec ſocium reges, nec mea caſtra ferunt.
Riualem procul hinc, procul hinc arcebimus hoſtem:
Ne clepat hic latices, ne clepat ille dapes.

Poſitus in medio, quò me vertam neſcio.

QVò feror? incertum quis me ſic auocat æſtus?
En pereo in medijs, Tantalus alter, aquis.

Hinc

Hinc mihi vina fluunt, hinc lactea flumina, & illa
Dulcia sunt animo, nec minus illa meo,
Delicias nec libo meas: quid sannio rides,
Et danda hellebori iugera plura refers?
Ardeo tàm suaues epulas, sed subtrahit horror,
Obiectans remoram sensibus vsque meis.
Ibo tamen, timidæ laxabo repâgula frontis,
Ibo, meis succum quærere, melque labris,
Pande mihi roseos, IESV, *tua viscera, fontes,*
Mellifluumque, canam, pande MARIA *sinum.*
Viscera sacra tument, sed & vbera lactea turgent,
Illa dapes nobis, hæc bona vina dabunt.
Fallimur, an costis magno torrente meracum,
Fallimur, an mammis lympida vena fluit?
Ecquis iò nostras reficit, satiatque medullas?
Arida quis vino recreat ora sacro?
Me prope despumat roseis vindemia costis:
Me prope virginei flumina lactis eunt.
Quò vadam? sapit hoc nostro, sapit illa palato;
Copia me tantas distrahit inter opes.
Nescio quâ cremor ille tamen dulcedine pectus
Pellicit, & roseo me magè fonte trahit.
Et VIRGO *blandum teneris subridet ocellis,*
Et fontes laxat, mellea tota, suos.

Ergo

Ergo niuem liquidam, niueum prensabo Lyæum;
Hoc moribunda ruam perditus ora mero.
O! furiæ, ô! tristes animi cessate querelæ,
Dum curas sepelit, gemmea lympha, meas.
Adiuro te tristis hiems, adiuroq; venti,
Aemula ne tantis obstrepat aura bonis.
Tuq; diu Titan, tardoq; allabere curru,
Si nostras cernis non inimicus opes.
Alipedes cessa stimulo properâre caballos;
Puncta, voluptati, paucula trade, meæ.
Iam plenis hausi dulcissima pocula venis,
Totaq; iam vegeto corpore fibra salit.
Purpureus tamen imber adhuc me pellicit, & se
Vt gustem, multis me vocat vsq; modis.
Dij Superi, quis me felicior? ecce pudoris
Vix sum lacte satur, cum noua messis adest.
O Amor, ô & vita meæ certissima vitæ,
Fax etiam in gelido viua futura specu,
Magne Deus, tenuem promas è pectore guttam:
Quid tota erumpunt flumina? gutta sat est.
Non peto sanguineũ cordis mare, non peto magni
Pectoris effluuium nobile, gutta sat est.
Ah! si gutta meo sedeat vel parua palato;
Tam magno si me, sidera, rore beent:
Ilicet exsultim curram, saliamq;, canamq;,
Donec, deposito corpore, funus ero.

HINC

HINC PASCOR A VVLNERE, HINC LACTOR AB VBERE.

SVb vmbrâ illius, quem deſideraui, ecce lætus ſedeo, & fructus eius dulcis gutturi meo. *Med. c.25.*

Aſſumis mentem meam, DOMINE DEVS, ſuper alta iuga montium, ad areolas vſque aromatum, & collocas me in loco paſcuæ, ſuper riuulos aquarum. *Man. c. 9.*

Dulcis CHRISTE, bone IESV, reſplende mihi, accende me, illumina, & ſanctifica vas tuum, vt ad ſalutem animæ meæ manducem cibum carnis tuæ, quatenus manducando te viuam de te, viuam per te, perueniam ad te, & repauſem in te. *Man. c.11.*

O dulcedo amoris, & amor dulcedinis, comedat te venter meus, & nectare tui amoris repleantur viſcera mea. Charitas, DEVS MEVS, mel dulce, lac niueũ,

cibus,

cibus, & gaudium, fac me creſcere in te, vt ſano palâto poſſis manducari à me. *Man. c.12.*

Tuta, & firma requies eſt infirmis, & peccatoribus in vulneribus Saluatoris. Securus illic habito, patent mihi viſcera per vulnera. *Man.c.21.*

Per has rimas licet mihi guſtare, quàm ſuauis eſt Dominus DEVS, quoniam reuêra ſuauis & mitis, & multæ miſericordiæ eſt. *Ibid.*

In omnibus aduerſitatibus non inueni tam efficax remedium, quam vulnera Chriſti. In illis dormio ſecurus, & requieſco intrepidus. *Man.c.22.*

Omnis ſpes, & totius fiduciæ certitudo, mihi eſt in pretioſo ſanguine eius qui effuſus eſt propter nos, & propter ſalutem noſtram. *Med.c.14.*

Meritò mihi ſpes valida in illo eſt, quod ſanabit omnes languores meos. Mul-

Multi enim, & magni ſunt ijdem languores mei; multi ſunt, & magni, ſed amplior eſt medicina tua. 10. *Confeſſ. c.* 43.

Tu famelicorum ſatietas æterna danda eſurientibus. *Sol. c.* 22.

Quomodò nos amaſti, Pater bone, qui filio tuo vnico non pepercisti, ſed pro nobis impijs tradidiſti eum; quomodò nos amaſti? 10. *Conf. c.* 43.

Ecce DOMINE, iacto in te curam meã, vt viuam, & conſiderabo mirabilia de lege tuâ: tu ſcis imperitiam meam, & infirmitatem meam, & ſana me. Ille tuus vnicus in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ, & ſcientiæ abſconditi redêmit me ſanguine ſuo. 10. *Conf. c.* 43.

Libros

Inimicus noster tetendit ante pedes nostros laqueos infinitos. Sol. c. 16.

Guil. Collaert excud.

XXII.

Inimicus noster tetendit ante pedes nostros laqueos infinitos, & omnes vias nostras varijs replêuit decipulis. *S. August. Sol. c.* 16.

HEi! mihi quàm varijs trames scatet iste periclis:
Et tamen hæc cogor, per loca, ferre gradum.
Cyprius innumeros vbi casses abdidit auceps;
Abdidit innumeras, Cypria mœcha, plagas.
Promittunt equidem suaues venientibus escas;
Sed captos miris mactat vterq; modis.
Si breuis in toto callis foret vnicus orbe,
Quô regerem rectos, & sine fraude, pedes:
Ocius hàc peterem properanter limina cæli;
Limina tot votis, tamq; petita meis.
Ast aliam (sic sunt vitæ nigra tempora) donant
Non mare, non amnes, non mihi terra viam.
Insidijs nam cuncta scatent, seu deniq; terram,
Seu freta prospectu metior ipsa meo.
Præstaret sæuis prædonum cingier armis;
Montanas auido pascere dente lupas:
Quàm semel inuolui transennis turpiter istis,
Quas multo celant, turba maligna, dolo.

Mitius est illis siquidem genus omne ferarum:
Prædonum, Paphiâ, mitior ira, manu.
Tragula quàm multos hæc illaqueâuit Amantes,
Quàm multos, largo qui crepuêre mero;
Si tenui fortasse velis percurrere versu,
Ilias est chartæ magna futura tuæ.
Hîc miser, heu! quondã captus Læandre perîsti,
Cum foret ante oculos, Sesta puella, tuos.
Hîc Pari, Sigææ gelidis in vallibus Idæ,
Astrinxit laqueo te, Cytherea, suo.
Quarè me tantæ fixum est non credere fraudi:
Quò plus artis inest, hoc magè cautus ero.
Antè caput nostrâ cadet a ceruice reuulsum;
Quàm te, prostibuli turpis alumna, sequar.
Exsangues lethale gelu prius ibit in artus;
Quàm me diuitijs ludere, munde, queas.
Carior, & multò vitæ pretiosior aura est;
Quâ semel extinctâ, posteà nulla redit.
Si tamen hos inter debemus tendere casses,
Qui patrij petimus mœnia clara poli:
O bone Dux vitæ, mea Lux, bone mẽtis Achates,
Occultas aperi, te præeunte, vias.
Te sine Cymmerio fuscat Styx omnia velo:
Decipulasq́ tegit, cauta Volupta, suas.
Pande, precor, fraudes, & tecta pericula; magnos
Sic Superos inter, pars bona semper agas.

Per-

Perdit quod viuit, qui te Deum non diligit. *S. August. Man. c.* 14.

Vides, vt atri fulminis in modum
Labatur ætas, vtq́ citum diem
Trudat dies, pellatq́ noctem
Nox tacito properata passu?
Alata non sic tela Iouis cadunt,
Non sic meatus per liquidos poli
Aut hasta stridens, aut lacerto
Pulsa volat Scythico sagitta.
Longâ quid ergo mollis inertiâ, &
Graui veterno torpidus, optimos
Vitæ fugacis tàm nocenter
Vsq́ dies sinis auolâre?
Et mente brutâ plenus, & ebrius
Caput veratro est, qui cariem vltima
AEtatis, & fæcem caduci
Temporis ingenuæ reseruat
Menti offerendam: polline, Cypriam
Iuuenta placet, decrepitos, ait,
Senecta cum vellet capillos,
Furfure tunc faciemus astris.
Ah! insolentis nequitiæ virum:
Fracto quid æuo denique colliges,

Præter laborantes acutis
Articulos, ſtomachumq́; morbis?
Nunc eſt agendum, nunc prece feruidâ
Pulſandus æther, nunc locus, & tuæ
Tempus ſaluti, dùm virenti
Canities procul eſt morôſa,
Et ſanguis imis floret in oßibus
Intaminatus. Quid reſidem tenet,
Luditq́; mentem? certa nunquàm
Hora homini reditura tranſit.
Olim exolêto ſi veniat tibi
AEtas, citato quæ properat pede,
Auſu virili tùm valebis
Aethereas ſuperare nubes?
Hac arte nullus ſidereas petît
Innixus arces, nullus adoreâ
Vdos coronatus capillos,
Exitialem Acheronta fugit.
Capax laborum, quam teris, area eſt,
Nunc hora palmæ, nunc meriti locus;
It vita, quid morâre? magnum eſt
Quæ fluit hora, dieſq́;, lucrum.

INIMICVS NOSTER TETENDIT ANTE PEDES NOSTROS LAQVEOS INFINITOS, ET OMNES VIAS NOSTRAS VARIIS REPLEVIT DECIPVLIS. Solil. cap. 16.

TEntamur tentationibus quotidiè, DOMINE, ſine ceſſatione tentamur, quotidiana fornax eſt. 10. *Confeſſ. c.* 37.

Ecce, DOMINE DEVS MEVS, mundus totus plenus eſt concupiſcentiarum laqueis, quos parauerunt pedibus meis, & quis effugiet hos laqueos? *Sol. c.* 12.

Et ideo, DEVS MEVS, ad te clamamus, libera nos ab aduerſario noſtro quotidiano, qui ſiue dormiamus, ſiue vigilemus, ſiue comedamus, ſiue bibamus omnibus modis inſtat die ac nocte, fraudibus, & artibus, nunc palàm, nunc occultè ſagittas venenatas contra nos dirigens, vt interficiat animas noſtras. *Sol. cap.* 16.

Quò magis quis eſt in tenebris, eò

minus videt laqueos in viâ ſuâ, & ideò minus cognoſcit, & idcircò ſæpius rapitur, & cadit in eis. *Sol.c.17.*

Verſutus eſt enim Domine iſte hoſtis, & tortuoſus, nec facilè deprehendi poſſunt circuitus viæ eius, niſi tu illumines. *Ibid.*

Inimicus vt occîdat ſemper vigilat ſine ſomno, & nos vt cuſtodiamus nos nolumus euigilare à ſomno. *Sol. c.16.*

Hæ ſunt vmbræ tenebrarum quibus operior in hac abyſſo caliginoſi carceris huius; in quâ proſtratus iaceo donec aſpiret dies, & inclinentur vmbræ. *Sol c.12.*

Nunc Redemptor te precor, per te adiuua me, ne corruam in conſpectu aduerſariorum meorum captus laqueis eorum, quos parauerunt pedibus meis, vt incuruent animam. *Ibid.*

Quis eſt homo qui ſuam cogitans infirmitatem audet viribus ſuis tribuere caſti-

caſtitatem, atque innocentiam ſuam? *2. Confeſſ.*

In his tentationibus poſitus certo quotidiè aduerſus concupiſcentiam, & quis eſt Domine, qui non rapiatur aliquantulùm extra metas neceſſitatis? 10. *Conf. c.32.*

Libera me, Domine, & animam meam ab omnibus inſidijs inimici, & conſerua me in tuâ voluntate. *Med. c.* 40.

Venit tentator tenebroſus vt eſt, & vt eum deſpicerem, tu me confortaſti. *Sol. c.* 16,

O Amor qui semper ardes, et nunquã extingueris, accende me totum igne tuo. S. Aug. Man c. 10.

Guil. Collaert excud.

XXIII.

O Amor qui ſemper ardes, & nunquam extingueris, accende me totum igne tuo. *S. Aug. Man. c.10.*

NOn peto Mygdonijs mea ſit domus alta columnis,
Effuſo madeat, grandis vt aula, mero:
Non peto Phæacas ſuperent viridaria ſyluas,
Alcinoi felix vt mihi vernet ager:
Non peto Perſarum theſauros, non peto arenas
Gemmifer Inde tuas, aurifer Herme tuas;
Hoc vnum (pulcro ſeu Sol me ſpectat ocello,
Seu pernox tacitos Cynthia ducit equos)
Flagito, Seraphicis caleat mea pectora flammis,
Pectora Biſtoniâ frigidiora niue.
Ah! magnos quoties, iſtis dum tabeo curis,
Procubui, totis noctibus, ante Deos.
AEmulus electro, vitroq; ſimillimus amnis
Labitur, inflexo, prata per vda, pede:
Quem ſupra myrtus protendit plurima ramos,
Cetera florigero gramine terra viret.
Non ſemel hîc, magno perfuſus pectora fletu,
Quid votis, dixi, poſſet obeſſe meis?

Quæ desiderijs sunt ista repâgula nostris?
Quæ fortuna, precor, quod mihi crimẽ obest?
An quod amore vaco? vel si calor æstuat intus,
Languida, permodico, vena, calore salit.
Hoc reor, æthereo, quærit quia lapsus Olympo,
Non nisi flammiuomas, Spiritus ille, fibras.
Nunc quia colluuie scelerum mea pectora fœtent,
Cænosum Deus hic horret adire locum.
Sol nouus auratum quoties caput extulit vndis,
Arbor, & herba nouis ignibus vsta virent.
Et glacie, & niueis durata cacumina crustis,
Continuò Zephyro dulce calente fluunt.
Tum terram tepidis fœcundat amoribus æther;
Cunctaq; fœtificis rura maritat aquis.
Nos autem nullis dignantur sidera flammis:
Sic vitæ lex est tristis, & asprâ meæ.
O! Amor, arsisti rutilâ qui lampade semper,
Nec meta est faculis, quam vereâre, tuis:
Da, precor, in nostro radient ita pectore flammæ,
Vt solet in vestro fulgere flamma choro.
Hoc lacrymæ, nostris vberrima pabula curis,
Hoc gemitus, animi nuntia signa, petunt.

Tuta, & firma requies peccatoribus in vulneribus Saluatoris. *S. Aug. Man. c. 21.*

NEmo mihi credet, pede quã mea vita ſiniſtro,
Ex quo vitali flamine veſcor, eat.
Nondùm veſtibat lanugo Cydonia malas;
Fortia cum cœpi bella mouêre manu.
Imò (fide maius) veniens genitricis ab aluo,
Alcides geſſi iam nouus, arma, puer.
Qui fuerint hoſtes quæris? nihil acrius illis,
Armis, ingenio, calliditate, dolo.
Nam Venus illecebris, & gazis Plutus, & ipſa
Styx, ſummis in me viribus acta, ruit.
Hactenùs, vt cautes ſtudui tot frangere motus:
Nunc vires ſuperant hoſtica turba meas.
Aſpice quàm fœdis pateant laniatibus ora;
Dextera quàm multis, læuaq; cæſa locis.
Aſpice quàm crebris lacer eſt meus vmbo ſagittis:
Et vacat ære caput, & vacat enſe latus.
Area quâ tanti feruent incendia belli,
Si vis me paucis dicere, mundus hic eſt.
Sæpè quidem fuſo palmam portauimus hoſte:
Sæpè dedi victas turpiter ipſe manus.
Sic vtriq; fuit variabilis alea belli:
Sed mihi Mars viſus dura nouerca magis.

Nã patulũ quoties eduximus agmen in æquor,
Aduersoq́ stetit frons inimica viro:
Pœnè Stygis rector(pudet, heu! pudet ista fateri)
Pœnè Venus semper clara trophæa tulit.
Hîc magnis quondam steterunt munimina fossis,
Præsidium trepido, perfugiumq́ mihi,
Classica Lethæi quoties sonuêre manipli,
Et fudêre suam, castra inimica, manum;
Vndiq́ sed multo tandem ruit ariete vallum:
Vix paruus, qui me protegat, agger adest.
Nuper fulgebat primo super æquore Titan;
Egerat & toto sidera clara polo:
Feruentem è speculâ cum vidi milite campum,
Et coniuratos in mea fata viros.
Tunc ego demissis animoq́, & turpiter armis,
Hâc, dixi, non est in statione salus.
Excedam dum fata sinunt, nec turpe putabo
Me trepidum castris insinuare nouis.
Hæc vbi dicebam, laniati corpore toto,
Ante oculos subijt, tristis imago Dei.
Et dixit, quò te luctu deperditus effers?
Hic bonus, ostendens vulnera, vallus, ait.
Innumeri hoc tuti latuêrunt aggere, nulla
Spes quibus, auxilio deficiente, fuit.
Aspice cinxit Amor quàm pectora fortiter; omni
In quibus excubias nocte, dieq́ gerit.

Hoc ergo te conde loco, nil tutius; isto
Dormi, nil posset mollius esse, toro.
Sic ait, abiectumq; metu me sustulit illic,
Hostica qua sacrum diffidit hasta latus.

O AMOR, QVI SEMPER ARDES, ET NVNQVAM EXTINGVERIS, ACCENDE ME TOTVM IGNE TVO. S. Aug. Man. c. 10.

O Amor, qui semper ferues, & nunquàm tepescis, accende me! Accendar inquam totus à te, vt totus diligam te. Minus enim te amat, qui tecùm aliquid amat, quod non propter te amat. *Sol. c. 19.*

O Amor, qui semper ardes, & nunquã extingueris, dulcis CHRISTE, bone IESV, accende me totum igne tuo, vt totus dulcedine amoris tui plenus, totus flammâ tuæ charitatis vaporatus, diligam te DOMINVM MEVM, dulcissimum, & pulcherrimum. *Man. c. 10.*

O Lux, quæ semper luces, & nunquàm ob-

obfuſcaris, illumina me. Ignis ſanctè quàm dulciter ardes, quàm ſecretè luces, quàm deſideranter aduris. Væ ijs qui non ardent ex te. *Sol. c.34.*

O Lux beatiſſima, quæ non niſi à purgatiſſimis oculis videri potes ſana oculos meos, vt ſanis oculis te contempler, quem non niſi ſani oculi intuentur. *Ibid.*

Dulcis CHRISTE, bone IESV, reple ſemper, quæſo, cor meum inextinguibili dilectione tui, continuâ recordatione tuâ, adeo vt ſicut flamma vrens, totus ardeam in tui amoris dulcedine, quem & aquæ multæ in me nunquàm poſſint extinguere. *Med c.35.*

Pondus meum amor meus, eò feror, quocumque feror. Dono tuo accendimur, & ſurſum ferimur, inardeſcimus, & imus. 13. *Confeſſ. c.9.*

Lux quæ illuminas omnia tota ſimul, ſemel, & ſemper, abſorbe me in claritatis abyſſum, vt videam vndique

te

te in te, & me in te, & cuncta ſub te. *Sol.c.13.*

Quia tui valida eſt vt mors dilectio, abſorbeat, quæſo, mentem meam ab omnibus quæ ſub cælo ſunt, ignita & melliflua vis amoris tui, vt tibi ſoli inhæream, ſolâque tuæ ſuauitatis memoriâ paſcar. *Med.c.35.*

Rex MEVS, extingue in me deſideria carnis, & accende ignem tui amoris. *Med.c.1,*

Amo te, DEVS MEVS, amore magno, magisque te amare cupio. Da mihi amem te ſemper quantùm volo & quantùm debeo. *Med.c. 35.*

S. Augustinus Pater Patrum, Doctor Doctorum, abyssus sapientiæ. Possid. epist. ad Mãc.

Guil. Collaert excud.

XXIV.

S. AVGVSTINVS Pater Patrum, Doctor Doctorum, abyssus sapientiæ. *Possid. epist. ad Maced.*

QVisquis, AVRELI, fidibus, vel acri
Tibiâ credit memorare laudes,
Ille stellato Phaëtontis axem
Ducere cælo,
Ille ceratis liquidum secare
Aërem pennis putet; atq; magni
In cauo vastas puteo locare
Aequoris vndas.
Namq; spumosum velut æquor, omni
Parte quod fundo caret, atq; ripâ;
Sic inexhaustâ fuit ille rerum.
Plenus abysso.
Ingenî excedens acie sagaci
Ceteros, quantum rapidi minister
Fulminis, turmam reliquam volantûm,
Lumine præstat.
Quô nihil maius, numerisq; cunctis
Plenius mundo Superi dedêre,
Nec dabunt, etsi redeant in orbem

Prisca

Priſca virorum
Turba magnorum: grauiore plectro
Qui ſacras quamuis reſonent ad aras,
Tu PATER *docto ſuperabis ore*
Aureus omnes:
Laureâ frontem redimite caſtâ,
Seu graues nodos, ſalebrasq́ denſas
Expedis nobis, & amara dulci
Melle perungis:
Seu canum tetram rabiem latrantûm,
Vimq́ dentatæ Stygis, & furores
Impios multo ſodis, enecasq́
Inclyte ferro.
Nec parem certè tibi, nec ſecundum
Vlla cognouit, neque noſcet ætas,
Aureo cuius ſine fine manat
Amnis ab ore.
Tu poli lampas radioſa, denſas
Quæ fugat toto nebulas Olympo:
Tu pruinôſæ varius refulgens
Arcus in auro.
Tu micas vernum quaſi liliêtum
Purius primâ niue; tu roſarum
Meſsis, & gemmatus onyx liquenti
Plenus amômo.

In-

Intellectus acumine, ingenij perſpicuitate, diſputandi acrimoniâ, inueniendi copiâ, diſſerendi ſubtilitate, monſtrum quodam in naturâ fuit AVGVSTINVS. *B. Thomas à Villâ-nouâ.*

IMmortale decus ſacræ palæſtræ,
Naturæ vltima vis, & vnus omne,
Quod votis Superos rogamus omnes,
Seu formam video, ingeniiq; nunquàm
Exhauſtum pelagus, pauens, & excors,
Et linguâ quaſi deſtitutus aſto.
O Sol, ô! pater, & ſator diei,
Quod tuis iubar emicat quadrigis?
Quæ ſuaui magè delicata vino,
Et puro magè præferenda nardo,
Dulci roſcida mella ab ore manant?
O monſtrum vitio carens, ô! ingens
Torrens eloquij, ô diſerta Siren,
Et verum genus Atticæ Camœnæ,
Et verum Latiæ genus Süadæ,
Cuius ſedit & illa, & illa labris,
Et paruum ſubitò imbuêre pectus.
Tu felix oleæ, virensq; germen,
Nunquàm non graue prominente baccâ.
Vitem quis neget eſſe te, perennes

Vndè carpimus hinc, & hinc racêmos?
Auro ſubrutilans rosêtum, & oſtro;
Vernis ebria liliêta lymphis?
Certè totus es iſta: quodq́; poſſunt,
Quod poßunt quoq́; non loqui Camœnæ.
Salue lux ſine nube, vera cæli
Fulgentis facies, & abſq; fundo,
Et vagis ſine fluctibus profundum.
Salue vas ſolidum aureo metallo,
Sabæo redolens acerra fumo.
Tu ſacri baſis, & columna templi,
Tu noſtris panaces parata morbis.
Quis dignè referat tuos honores
Hunc quem cernimus æmuli decorem?
Irim cùm pluuio relucet auro,
Deſcribent citius, poliq́; flammas,
Quàm proferre queant tuos honores,
Enarrare tuos ſtylo decôres.

S. AVGVSTINVS PATER PATRVM, DOCTOR DOCTORVM, ABYSSVS SAPIENTIAE. Posid. epist. ad Maced.

CErtè quidquid dici potuit, & sublimi ingenio de Scripturarum sanctarum hauriri fontibus, à te dissertum est. *D. Hier.*

Si sapientia lux est, quis in Ecclesiâ Dei ita lucet vt AVGVSTINVS? A Sole omnia astra lucent, ab AVGVSTINO omnes qui post ipsum fuerunt Doctores sapientiæ lumen accipiunt. B. THOMAS A VILLANOVA.

Habuit sapientiam sicut arênam maris; sicut enim arêna maris innumerabilis est, sic & libri eius innumerabiles sunt. *S. Prosper.*

Sicut

Sicut ſtellæ lumen à Sole recipiunt; ſic omnes Doctores ſcientiam recipiunt ab AVGVSTINO. *Remigius Antiſiodor.*

Ex labijs eius ſermo ignitus, fauo dulcior, lacte ſuauior, balſamo pretioſior mirâ copiâ diſtillat. B. THOMAS A VILLA-NOVA.

O copiôſum ſapientiæ flumen, fœcundius Nilo, & Danubio redundantius! ô vaſculum ſapientiæ capaciſſimum! ô immenſum diuinorum ſecrêtorum pelagus! ô quem te memorem PATER AVGVSTINE! omnis laus inferior te eſt. *idem.*

Si delicioſo cupitis pabulo ſaginari, S. AVGVSTINI opuſcula legite; & ad comparationem ſiliginis illius, noſtrum furfurem non quæratis. D. GREG.

Intellectus acumine, ingenij perſpicuitate, diſputandi acrimoniâ, inueniendi copi-

copiâ, differendi ſubtilitate, monſtrum quoddam in naturâ fuit AVGVSTINVS. B. THOM. A VILLANOVA.

AVGVSTINVS ſubtilius omnibus volans omnia reſerauit, & ideo meritò Angelus non naturâ, ſed gratià nuncupatus. *S. Paulin.*

D. M.

Triumphus S. Augustini.

Guil. Collaert excud.

XXV.

D. AVGVSTINO de deuictâ Hæiesi.

FAllimur, an curru nouus æthera Victor eburno,
Tempora Phœbæâ virgine nexus, adit?
Ecquis, iò Pæan, vasti super atria cæli,
Ecquis iò, clarâ voce, triumphe sonat?
Non hîc edomitâ Bromius Gangetide terrâ,
Lauriger, adiunctis tigribus, astra petit:
Non fragilem maior molitur Atrida triumphum,
Truncandus patrios, heu! miser ante Deos.
Non ardens sceptris, rerum insatiâta vorago,
Festa coronatis Roma triumphat equis;
Sed superas victor scandit PATER AVREVS *arces,*
Impositis Erebi monstra premens pedibus.
Aulæis festiua micant delubra superbis:
Semita iactatis erubuitq; rosis.
Hic Arabum messes, Syrios liquat alter odores,
Huius Achæmenios halat acerra focos.

Hostica spectatis spolia, & de Dite superbo
Exuuias, pompæ fercula longa sacræ?
Cernitis anguineos vt eat demissa capillos,
Terribiles spirans HÆRESIS *ore minas?*
Vincla grauant ærata caput, tamen vsq; ferôcit:
Tetraq; de sæuo corde venena spuit.
Ponè subit MANES, *scelerumq;* PELAGIVS *author,*
Tabida demissis squallidus ora comis.
Vt frendent, oculisq; vibrant hostilibus ignem,
Laurigeras præiens fœdus vterq; rotas!
Infelicem animam ponant, temerâre Deorum
Discant impurâ relligione metum.
Hostia tàm periura sacras iàm iàm imbuat aras:
Non est Tarpëis dignior vlla focis.
Tu quoq; nequitiæ semen DONATE *peribis;*
Donasti socio qui mala verba gregi.
Eia triumphales vmbrent tua tempora lauri;
Omnis, MAGNE PATER, *victima fusa iacet.*
Victima fusa iacet, furuâ quam protulit aluo
Styx nigra, Tartareum sugere suêta merum.

Exi-

Eximijs hæc est victoria digna triumphis,
Cæsus vbi vnius viribus, hostis obit.
Cùm rueret Carthâgo decem succensa diêbus,
Magno Scipiadæ pars quota laudis erat?
Partem plebeius, partemq́; triarius, huius
Excidij haud paruam, si benè reris, habent:
At tua, MAGNE PATER, *seposta est laurea ab omni*
Compare, Palladiâ laurea parta manu.

Si cuncta corporis membra verterentur in linguas, adhuc non essem sufficiens ad laudandum tantum Patrem, & Doctorem. *Poßid. Episc. ad Maced.*

VT teneras inter violas, purißima mella,
Prata per, & colles, dædala sugit apis:
Sic inter flores, inter violaria Amoris,
Lecta meâ sunt hæc mollia serta manu.
Quæ coram, PATER ALME, *tuis modò sistimus aris:*
Munera sunt merito si modò digna tuo.
Est impar fortuna meis conatibus, vnde
Carpere quas possum, cogor egênus, opes.
Hoc saltem timidam recreatq́;, iuuatq́; Camænam;
Conari in magnis, & bene velle, pium est.

Ergo libens studij specta donaria nostri,
Et modulos, venæ languidioris opus.
Sic nisi se merito gauderent carmine Diui,
Quæ foret æthereo sat lyra digna choro?
Eöos quoties mea fumat acerra vapores,
Et fero supremis lilia flaua Dijs;
Si dicant, quid vane pijs altaribus infers?
Maiestas tales nunquid anhelat opes?
Assyrio nunquid vesci nos credis odore;
Quod magnos pascat stactea myrrha Deos?
Non tamen hæc faciunt, tanta est clementia, verùm
Exiguo gaudent se quoque honore coli.
Dantur in auratâ Cynareia gramina lance:
Dantur & in paruis thurea grana focis.
Agnaque tàm lactens castas mactatur ad aras,
Quàm de cornigero capta iuuenca grege.
Et Pater Oceanus riuos capit ipse minores:
Et Triuiæ cordi est vnica bacca Deæ.
Iuppiter (ista fides priscis si danda poëtis)
Stramineam subijt, non semel, ipse casam.
Et posito fastu, cepit discumbere mensâ;
Vilis vbi cunctum fecerat herba cibum.
Vsque adeo veteres facilem finxêre, bonumque;
Vsque adeo comis creditus ille Deus.

Cùm

Cùm fugeret regis vires, enſemq; Pelaſgi,
Quæſiuit ſitiens Perſa tyrannus aquas.
Sed deſerta ſibi regio, ſolatia nulla,
Arenti nullam terra ferebat opem.
Fortè tamen miles limoſam caßide lympham
Attulit, & feſſo præbita lympha duci.
Iurauit ſibi nil melius, nil gratius vnquàm,
Hanc vbi guſtauit rex, potuiſſe dari.
Nos quoq;, MAGNE PATER, *tenuem Permeßidos vndam,*
Sertaq; non vllo compta decore damus.
Carpe libens, nec nos vultu aſpernare ſeuero:
Qui tuus eſt reliquis, ſit mihi notus amor.
Cantabunt alij, quibus haud inuidit Apollo,
Virtutes venâ diuitiore tuas.
Et te Theiologi referent caput eſſe Lycæi;
Te columen fidei, perniciemq; Stygis.
Te PATREM *dicent, à quo ceu ſonte perenni,*
Doctorum ſacris ora rigantur aquis.
Hæc alij grandi reſonabunt pectine Vates:
Si poßint laudes tangere fortè tuas.
Namq; tuæ tam magna fuit facundia linguæ,
Ingenij quondam flumina tanta tui:
Vt citius calthæ Siculâ referantur in Hyblâ,
Quot breue Mopſopiæ ver populantur apes:

Quot conchas habet Oceanus, quot fertilis hortus
Cultori reddit punica poma suo;
Quàm tua promerito referant encomia plectro;
Et Suâdæ innumeras mellifluentis opes.

D. AVGVSTINO DE DEVICTA HAERESI.

O Firmissimam Ecclesiæ columnam! ô magnum fidei propugnaculum! meritò proinde ab Ecclesia malleus Hæreticorum nuncupatus. B. THOMAS A VILLANOVA.

Doctor excellentissimus AVGVSTINVS, defensor fidei nostræ, in diuinâ meditatione semper assiduus, metu mortis intrepidus, destruxit sacrilegos, atque superauit Hæreticos. *S. Hilarius.*

AVGVSTINVS est columna & firmamentum veritatis, & verè columna nubis, in quâ thronum suum posuit sapiencia Dei. *Rupert.*

Doctor eximius beatiſſimus AVGVSTINVS, debellator Hæreticorum, decurrit tanquam fons puriſſimus nullâ fœce pollutus. *Caſsiodor.*

Quæ virtus, quæ gratia defuit AVGVSTINO? Si diuina ſapientia quæritur, quaſi ſtella matutina in medio nebulæ, & quaſi luna plena in diêbus ſuis lucet, & quaſi ſol refulgens in templo DEI: ſi ingenii acumen, quaſi cypreſſus in altitudinem ſe extollens: ſi decor virtutum, quaſi vas auri ſolidum ornatum omni lapide pretioſo: ſi charitatis ardor, quaſi ignis effulgens; ſi deuotionis feruor, quaſi thus ardens in igne: ſi fructus animarum, quaſi oliua pullulans; ſi religionis inſtitutio, quaſi plantatio cedri in monte Libano, ſic circa illum multitudo innumera Religioſorum ſteterunt, & omnes filii huius magni Aaron. B. THOM. A VILLANOVA.

O ſidus maximum, AVGVSTINE PATER, quantum Eccleſiam DEI tuâ ſapientiâ illuſtraſti! quantum tuâ præſentiâ

errorum tenebras effugaſti! nunc enim te authore, te magiſtro, ita omnia ſunt lucida, vt errare non poſſit, niſi qui ex induſtriâ velit hallucinari. *ibidem.*

Sicut ſol in lumine excedit omnes planetas; ita AVGVSTINVS omnes Doctores exceſſit in exponendis ſcripturis. *Remig.*

INDEX

INDEX.

Liber Primus.

I.

ANAΘHMA.

II.

Fa-

VI.

VII.

VIII.

Ra-

IX.

Liber Secundus.

X.

XI.

XII.

XIII.

Bone

X I V.

X V.

Polum

XVI.

XVII.

XVIII.

Li-

XIX.

XX.

XXI.

Ini-

XXV.

XXV.

FINIS.

Licentia Reu. admodum Patris Prouincialis ordinis Eremitarum S. AVGVSTINI per Germaniam Inferiôrem.

VT FLAMMVLÆ AMORIS *per Patrem* F. MICHAELEM HOYERVM *ad pyram* S. P. N. AVGVSTINI *accensæ*, Versibus & Emblematis exornatæ, *typis edantur, & in mundum spargantur; iuxta voluntatem eius, qui dixit:* Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi vt ardeat? *facultatem damus. Actum Louanij in erêmo nostra Augustiniana 9. Kal. Sept. Anno* CIↃ. IↃC. XXVIII.

Fr. IOANNES AVGHEMIVS.
Prouincialis.

APPROBATIO Censoris.

FLAMMVLÆ hæ AMORIS quibus cor S. P. AVGVSTINI totaliter ardebat in ſponſi ſui dulcedine, verſibus & Emblematibus exornatæ per F. MICHAELEM HOYERVM, *Ordinis S. Auguſtini*, quandoquidem doceant nos amore & deſiderio Dei deponere onus carnalium deſideriorum & terrenarum concupiſcentiarum, meritò publicam lucem aſpicient. Datum Antuerpiæ 3. Septembr. Anno Domini M. DC. XXVIII.

ZEGERVS VAN HONTSVM
Canonicus & Pœnitentiarius Antuerpien. Librorum Cenſor.

ANTVERPIÆ
Apud Henricum Aertſium.
Anno 1628.

